

චතුරාර්යසත්තාවබෝධයට ධර්ම දේශනා

මහමෙව්නා
සදහම් ප්‍රධාන

ඛජ්ජනීය සූත්‍රය
විජ සූත්‍රය

ආදරණීය වධිකයා

පූජ්‍ය කිරිබත්ගොඩ ඤාණානන්ද හිමි

මහමෙව්නා සදහම් ප්‍රධාන

මහමෙව්නාව භාවනා අසලුව

චුද්දිවාව, පොල්ගහවෙල.

දුර / ෆැක්ස් : 037 2244602

ඊ මේල් : asapuwa1@sltnet.lk

www.mahamevna.org | www.gautamabuddha.org

මහමෙව්නා සදහම් ප්‍රකාශන
ආදරණීය වධිකයා

ශ්‍රී බු.ව. 2551 ක් වූ වෙසක් මස

© සූජ්‍ය කිරිඳිගොඩ ඤාණානන්ද හිමි

**පරිගණක අකුරු සැකසුම,
පිටකවර නිර්මාණය සහ ප්‍රකාශනය**

මහමෙව්නා සදහම් ප්‍රකාශන

මහමෙව්නාව භාවනා අසපුව

වඩුවාව, පොල්ගහවෙල.

දුර / ෆැක්ස් : 037 2244602

ඊ මේල් : asapuwa1@slt.net.lk

වෙබ් අඩවි : www.mahamevna.org

www.gautamabuddha.org

දූසබලසේලපේපහවා හිඳිධානමහාසමුද්දපරියනීතා
ප්‍රවීදිංග මගීගසලිලා පිහව්වනනදී චිරං චහතුති

දූසබලයන් වහන්සේ තමැති ශෛලමය ප්‍රව්‍යයෙන් පැන නැගී
අලා මහා නිවන නම් වූ මහා සාගරය අවසන් කොට ඇති
අර්භය අන්ධාංගික මාර්ගය නම් වූ සිහිල් දූස දැහැන් හෙබි
උතුම් ශ්‍රී මුඛ බුද්ධ වචන ගංගාව (ලෝ සතුන්ගේ සෞභ දුක නිව්‍යාමණි)
බොහෝ කල් ගලාබස්නා සේක්වා !

(සමාසනන සංයුත්තය - උද්දාන ගාථා)

ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸ ಇದೆ
ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಕೆಲಸ ಇದೆ
ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಕೆಲಸ ಇದೆ
ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಕೆಲಸ ಇದೆ

වතුරාර්යසහනවබෝධයට ධර්ම දේශනා

මහමෙව්නා
සදහම් ප්‍රකාශන

බජ්ජනීය සූත්‍රය

(කා දූමීම ගැන වදාළ දෙසුම)

සංයුක්ත නිකාය 3 - බන්ධ සංයුක්තය - බජ්ජනීය වර්ගය

බර්ජනිය සුත්‍රය

(කා දැමීම ගැන වදාළ දෙසුම)

සංයුක්ත නිකාය 3 - බන්ධ සංයුක්තය - බර්ජනිය වර්ගය

අද අපි ඉගෙන ගන්න දේශනා වේ නම් බර්ජනිය සුත්‍රය. සිංහල තේරුම තමයි කාල දාපු දේ ගැන වදාළ දෙසුම. මේ විසිතුරු දේශනාව මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ලංකාවට වැඩම කරල, දේශනා කරපු දේශනාවන් අතර එකක්. මිහිඳු මහා රහතන් වහන්සේ වැඩම කරල මාසයක් ඇතුළත බුද්ධ දේශනා රාශියක් කියා දීල තියනව. ඒ නිසා ම මාසයක් ඇතුළත සිංහල රහතන් වහන්සේලා 62 නමක් බිහි වුණා. ඊළඟට වස් කාලෙ ආව. වස් කාලෙදී වස් වසන්ත රහතන් වහන්සේලා 68 නමක් හිටිය. ඉන්දියාවෙන් වැඩම කළ රහතන් වහන්සේලා 06 නමක් සමඟ.

වැඩි අමුණු ගැන කතා කළා මිසක් ධර්මය කිව්වෙ නෑ.

මිහිඳු මහා රහතන් වහන්සේ ලංකාවට වැඩම කරල ලාංකිකයින්ට මෙවැනි දේශනාවල දේශනා කළා කියල ඔබ කළින් අහල තියනව ද? අපි හැමදා ම එක ම එකක් කියා ගෙන ගියා. මොකක් ද වුල හත්පීපදෝපම සුත්‍රය දේශනා කළා. අපට සංස්කෘතියක් ලැබුණ, අපට සහායත්වයක් ලැබුණ, වැඩි අමුණු හැදුන කිය කියා ගියා මිසක් මෙව්වර පිරිසක් ධර්මය අහල සංසාර දුකින් මිදුන කියා ගෙන ගියේ නැහැ.

ඉතින් අපි අද ඉගෙන ගන්නේ මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ ලංකාවට වැඩම කරලල දේශනා කරපු සුවිශේෂ දේශනාවක්.

මායාවක්වන් විඤ්ඤාණයේ පැවැත්ම ගැන යි.

මේ දේශනාව බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි ඉස්සෙල්ලා ම සැවැත් නුවර දී වදාළේ. විඤ්ඤාණයක් පවතින්නේ කොහොම ද? රූපයේ බැසගෙන, වේදනාවේ බැසගෙන, සංඥාවේ බැසගෙන, සංස්කාරයේ බැසගෙන, ආශාවෙන් පෝෂණය වෙව් තමයි මේ පංච උපාදානස්කන්ධය තුළ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය තියෙන්නේ. ඒ නිසා වෙච්ච දේ තමයි අද අපි දේශනාවෙන් ඉගෙන ගන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා "පින්වත් මහණෙනි, මේ ලෝකයේ යමෙකුට තම තමන්ගේ අතීත ජීවිත සිහි කරන්න පුළුවන් අය ඉන්නව. (සමහර ස්වාමීන් වහන්සේල ඉඳල තියනව කල්ප ගණන් ආපස්සට බලන්න පුළුවන් අය.) ඉතින් යම් කිසි කෙනෙක් අතීත ජීවිත සිහි කළොත් ඒ කියන්නේ පුබ්බේතිවාස ඤාණයෙන් ආපස්සට සිහි කරද්දි එයාට සිහි කරන්න තියෙන්නේ පංච උපාදානස්කන්ධයක් ම යි" කියල උන්වහන්සේ වදාළා.

මහක් කර කර ඉන්න තියෙන්නේ පංච උපාදාන ස්කන්ධ ගැන ම යි.

මොකද එයාට සිහි කරන්න තියෙන්නේ එක්කො රූපයක් ගැන, එක්කො විදීමක් ගැන, එක්කො සංඥාවක් ගැන, එක්කො සංස්කාරයක් ගැන, එක්කො විඤ්ඤාණයක් ගැන එක්කො පංච උපාදාන ස්කන්ධය ම ගැන එහෙමත් නැත්නම් පංච උපාදාන ස්කන්ධයෙන් එකක් දෙකක් ගැන. බුදුරජාණන් වහන්සේ සමහර අවස්ථා වලදි ඒ විදිහට අතීත ජීවිත සිහි කරල සංසාරෙන් නිදහස් වෙන්න උදව් කරල තියෙනව.

වින්ද දුක මහක නම් මෙහෙම ඉන්නේ නෑ.

එක්තරා අවස්ථාවක ස්වාමීන් වහන්සේලා 30 නමක් බුදුරජාණන් වහන්සේ ව බැහැ දකින්නට පැමිණුනා. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා 30 නම ම ආරණ්‍යවලයි වාසය කළේ. පාංශුකුල සිවුරු තමයි පෙරෙච්චේ. පිණ්ඩපාතෙන් ජීවත් වුනේ. ඉතින් අපට ඒ

දේශනාව දිනා බලපුච්චම පේනව උන්වහන්සේලා ඔක්කොටෝම පුළුවන්කම තිබිල තිබෙනව පුබ්බේනිවාස ඥාණයෙන් පෙර ජීවිත බලන්න. මේක සදහන් වෙන්නෙ **සංයුත්ත නිකායේ තිංසමත්ත කියන සුත්‍ර දේශනාවේ.**

බුදුරජාණන් වහන්සේලා එදා කල්පනා කළා “මේ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා වාචි වෙලා ඉන්න තැන දී ම අරහත් වන ආකාරයට මම ජීවිතය ගැන කියල දෙන්න ඕනි” කියල.

පෙරැමි පුරාගෙන සංසාරෙ යමු ද විඳවන්න

උන්වහන්සේ වදාළා “පින්වත් මහණෙනි, දැන් ඔබ ආපස්සට බලන්න ඔබේ ජීවිතය දිනා. ගෙවා ගෙන ආපු සංසාරෙ ඔබේ ජීවිතයට වෙච්ච දේ. ඔබ කුකුල්ලු වෙලා කී වතාවක් මැරුම් කැවද? ඒ අවස්ථාවල ගලා ගෙන ගියපු ලේ කොතරම් ද? කියල හිතන්න” කීව. ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා එක පාරට ම බැලුව තමන්ගෙ ජීවිත දිනා. ඊට පස්සෙ බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාළා “මහණෙනි, ඔබ මේ ගෙවා ගෙන ආපු සංසාරෙදී හරක් වෙලා මැරුම් කාපු වාර සිහි කරන්න. ඒ කාලේදී ගලා ගෙන ගියපු ලේ කොයි තරම් ප්‍රමාණයක් ද” කියල බලන්න කීව්ව.

මේකෙ තේරුම තමයි සමහර විට හරකෙක් ම වෙලා ආත්ම භාව සීයය, පන්සීයය මැරුම් කනව. මේ ජීවිතේ හරකෙක් වෙලා මැරුම් කනව, ඊ ළඟ ජීවිතෙත් හරකෙක් වෙලා මැරුම් කනව මේ වගේ මැරී මැරී යන සංසාර ගමනක් තමයි තියෙන්නෙ.

මේ සසර ද අපි පහන්න ?

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා “පින්වත් මහණෙනි, ඔබ හොරු වෙලා හොරකම් කරන්න ගිහිල්ල මැරුම් කද්දී ගලාගෙන ගිය ලේ සිහි කරන්න” කීව්ව. මෙහෙම සිහි කරල බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනව “මේ ගෙවා ගෙන ආපු සංසාරෙදී ලෝකෙ තුළ විතරක් ඉපදිලා හොරු වෙලා, දූෂකයෝ වෙලා, රජවරුන්ට අහුවෙලා දඬුවම් කරන්නට බෙල්ල කපල දාපු අවස්ථාවල් ඔබෙන් ගලා ගෙන ගිය රුධිරය ප්‍රමාණය ද වැඩි? මහා සාගරයේ ජලය ද?” කියල හිඤ්ඤන් වහන්සේලා ගෙන් විමසුව. හිඤ්ඤන් වහන්සේල පිළිතුරු

දුන්නා “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපි මේ ගෙවා ගෙන ආපු සංසාරෙදී භොරු වෙලා දුෂකයෝ වෙලා රජවරුන්ට අනුවෙලා දඬුවම් කරන්ට බෙල්ල කපල දාපු අවස්ථාවල ගලා ගෙන ගිය ලේ මේ මහා සාගරේ ජලයේ ප්‍රමාණයටත් වඩා වැඩියි” කියල.

දුක අවබෝධ වෙනකම් අපි සසරෙ...

ඊට පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සෙ වදාලා “පින්වත් මහණෙනි ඔබ රූපය අවබෝධ කළේ නැහැ. ඒකයි මෙව්වර දීර්ඝ සංසාර ගමනක් එන්න සිද්ධ වුනේ. ඔබ විදීම අවබෝධ කළේ නැහැ. සංඥාව, සංස්කාර, විඤ්ඤාණය අවබෝධ කළේ නැහැ. මේ පංච උපාදානස්කන්ධය ඔබ අවබෝධ කරන්න. එතකොට ඔබ දුකින් නිදහස් වෙනවා” කියල. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා 30 නම ම **රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ** කියන මේ **පංච උපාදානස්කන්ධය**න් අවබෝධ කරල ඒ මොහොතේ ම සියළු ම කෙළෙසුන් ගෙන් නිදහස් වුණා.

අතීතය කියල සිහි කරන්නෙ දුක ම තමයි.

දූන් කෙනෙකුට අතීතය ගැන සිහි කරන්න තියෙන්නෙ ‘මම මෙහෙම කෙනෙක් වෙලා හිටිය’ කියල යි. එතකොට එයාට සිහි කරන්න තියෙන්නෙ රූපයක් ගැන. එක්කො එයා සිහි කරනව ‘අතීතෙ මට මේ මේ වගේ සැපදුක් ලැබුණ’ කියල. එතකොට සිහි කරන්නෙ විදීමක් ගැන යි. ‘මට ඒ කාලේ මෙන්න මේ වගේ හඳුනා ගැනීමක් තමයි තිබුණෙ.’ එයා එතකොට සිහි කරන්නෙ සංඥාවක් ගැන. ‘ඒ කාලේ මම මේ මේ වගේ දේවල් තමයි කිව්වෙ, කළේ, මම මේ වගේ දේවල් තමයි හිතුවෙ.’ එතකොට සිහි කරන්නෙ සංස්කාරයක් ගැන. ‘අතීතෙ මං මේ මේ වගේ දේවල් තමයි දූන ගත්තෙ’ කියල කල්පනා කරන කොට එයා සිහි කරන්නෙ විඤ්ඤාණයක් ගැන. මේව තමයි සිහි කරන්න තියෙන්නෙ.

පෙණාපිඩක්වන් හරයක් හැති රූපය...

ඊ ළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පංච උපාදානස්කන්ධය විස්තර වගයෙන් දේශනා කරනව. “පින්වත් මහණෙනි, මොකද මේ සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු දේට රූපය කියන්නෙ” කියල.

(රූප්පති බෝ හික්බවේ තස්මා රූප්පති වුවිච්චි) නැසී වැනසී යන නිසයි සතර මහා ධාතුන් ගෙන් හට ගත්තු දේට රූපය කියල කියන්නෙ.

එහෙනම් මේ කෙස්, ලොම්, නිය, දත් ආදී සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු දේට රූපය කියල කියන්නෙ නැසී වැනසී යන නිසයි. සීතලෙන් නැසී වැනසී යනව. උණුසුමෙන් නැසී වැනසී යනව. වතුරෙන් නැසී වැනසී යනව. ගින්නෙන් නැසී වැනසී යනව. පිපාසයෙන්, බඩගින්නෙන් නැසී වැනසී යනව. ඊළඟට නොයෙක් ලෙඩ රෝග හැදීමෙන් නැසී වැනසී යනව. සමහර විට සතුන්ගෙන් පහර කාල නැසී වැනසී යනව. අනතුරුවලට භාජනය වෙලත් නැසී වැනසී යනව. මේ විදිහට නොයෙක් හේතූන් නිසා නැසී වැනසී යන නිසා සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු දේට කියනව රූපය කියල.

මමත් හැසෙනව

එහෙම නම් දැන් අපි මම කියල හිතා ගෙන ඉන්න රූපය කුමක් ද? නැසී වැනසී යන දෙයක්. රූපය කියන්නෙ නැසී වැනසී යන දේට යි. නැසී වැනසී යන දෙය නැසී වැනසී යන දෙයක් හැටියට ම දකින්නෙ නැතුව අපි දැක්කෙ කොහොමද? මම, මාගේ, මාගේ ආත්මය කියල යි දැක්කෙ. ඒ නිසා අපි හැම තිස්සේම මම කියන අදහස තුළ ම පිහිටල ආරක්ෂාවක් හොයන්න පටන් ගත්ත. බුදුරජාණන් වහන්සේලා විතර යි කෙළෙස් වලින් ආරක්ෂාවක් හොයන්නෙ නැත්තෙ. **(උපදීසු තාණං හ කරොත්ති බුද්ධා)** අපි එහෙම නෙමෙයි. අපි ආරක්ෂාවක් හොයන්නෙ කෙළෙස් තුළ ම යි. අපි දුවනවා, යාතිකා කරනවා, හැංගෙනවා මේ මොකද? නැසී වැනසී යන දේ තුළ ආරක්ෂාවක් හොයනව. අන්න ඒ නිසා රූපය අවබෝධ කරගන්න කියනව.

දිය බුබුලක්වන් වේදනාව දුකට යි අයිති.

ඊ ළඟ එක තමයි වේදනාව. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා අැයි මේකට වේදනාව කියන්නෙ කියල. **(වේදයති බෝ හික්බවේ තස්මා වේදනාති වුවිච්චි)** විදිනවා, විදිනවා කියන අර්ථයෙන් තමයි

වේදනාව කියන්නේ. එතකොට වේදනාව කියන්නේ විදිනවා කියන අර්ථයෙන් මොනව ද විදින්නේ? දුක් විදිනවා, සැප විදිනවා, දුක්සැප රහිත බවක් විදිනව. ඒ නිසා තමයි වේදනාව කියන්නේ. එතකොට සැප විදින වෙලාවට දුක කියනව ද? නැහැ. උපේක්‍ෂාව තියෙනවද ? නැහැ. ඊ ළඟට දුක විදින වෙලාවට සැප තියනවද? උපේක්‍ෂාව තියෙනව ද? නැහැ. උපේක්‍ෂාව විදින වෙලාවට සැප තියෙනව ද? නැහැ. දුක තියෙනව ද? නැහැ. එහෙම නම් වේදනාව කියන එක නිරන්තරයෙන් වෙනස් වෙනව. එතකොට විදිනව කියන අර්ථයෙනුයි වේදනාව කියන්නේ.

ස්පර්ශය නිසයි මේ ඔක්කොම...

එතකොට මේ වේදනාව වෙනස් වෙන්නේ කුමක් වෙනස් වීමෙන් ද? ස්පර්ශය වෙනස් වීමෙන්. සැප සහගත ස්පර්ශයක් ආවහම සැප වේදනාව හට ගන්නව. සැප සහගත ස්පර්ශය නැති උනාම සැප වේදනාව නැති වෙනව. දුක් සහගත ස්පර්ශයක් හට ගත්තහම දුක් වේදනාව ඇති වෙනව. දුක් සහගත ස්පර්ශය නැති උනාම දුක් වේදනාව නැති වෙනව. උපේක්‍ෂා සහගත ස්පර්ශයක් ඇති උනාම උපේක්‍ෂා වේදනාව ඇති වෙනව. උපේක්‍ෂා සහගත ස්පර්ශය නැති උනාම උපේක්‍ෂා වේදනාව නැති වෙනව. ඒ නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට වදාළේ සැප වේදනාව දුකක් හැටියට දකින්න කියල. දුක් වේදනාව උලක් වශයෙන් දකින්න කියල. උපේක්‍ෂා වේදනාව අනිත්‍යය යි කියල දකින්න කියල. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ විදිහට වදාළේ අපි මේකට අනුවෙන නිසා.

සැප ලබන සිහිනය...

සැපය කියන එක තමයි අපේ සිහිනය. අපි ඒ සිහිනය සැබෑ කර ගන්න තමයි හැම දා මහන්සි වෙන්නේ. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා අපට වෙනස් වෙන ලෝකේ අල්ලගෙන නම් සැපක් කරා යන්න වෙන්නේ නැහැ. සැපක් කරා යන්න නම් එයා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ම යි අනුගමනය කරන්න තියෙන්නේ. ඒ කෙනාට චිතරයි සැපක් කරා යන්න පුළුවන් වෙන්නේ. **ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය** අනුගමනය කළොත් එයා ස්ථිර සාර සැපයක් කරා යනව.

දුක හැති තැන සැප මිස වෙන කිම.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක හැටියට වදාළේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණය කියන පංච උපාදන ස්කන්ධය යි. එහෙම නම් සැප කියන්නේ මේව නැති එක. ඉතින් ඒවා නැති වෙන්න නම් අවිද්‍යාව නැති වෙන්න ඕනි. අවිද්‍යාව නැති වෙන්න නම් චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ වෙන්න ඕනි. චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ වෙන්න නම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ම දියුණු කරන්න ඕනි.

මිරිඟුවක් වන් සංඥාව

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා සංඥාව ගැන (සඤ්ජානාතීති ඛේ භික්ඛවේ තස්මා සඤ්ඤාති චුච්චති) හඳුන ගන්නවා කියන අර්ථයෙනුයි සංඥාව කියල කියන්නේ. කුමන අර්ථයෙන් ද? හඳුන ගන්නවා කියන අර්ථයෙන්. මොනව ද අපි හඳුන ගන්නේ? රූප හඳුන ගන්නවා. ශබ්ද හඳුන ගන්නවා. ගඳ - සුවඳ හඳුන ගන්නවා. අරමුණු හඳුන ගන්නවා. මේ නිසා තමයි සංඥාව කියන්නේ. මේකේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන් පෙන්නල දීල තියෙනව අපිට තේරුම් ගන්න පහසුවට මේ විදිහට. ඒ කියන්නේ අපි නිල්පාට හඳුන ගන්නව. කහපාට හඳුන ගන්නව. රතුපාට හඳුන ගන්නව. සුදුපාට හඳුන ගන්නව. මෙන්න මේ විදිහට තමයි අපි යමක් හඳුන ගන්නේ කියල.

ඔබ දන්නවා සංඥාව කුමක් වගේ ද කියල. මිරිඟුවක් වගේ. ඇත්ත වගේ ජේන ඇත්ත නො වන දෙයක්. බලාගෙන ඉන්නකොට ජේන්නේ ඇත්තක් ම යි කියල. නමුත් අන්තිමේ දී බලන කොට එහෙම දෙයක් නැහැ.

අවබෝධයකින් තොර ව තෘප්තිමත් වෙල මැරෙන්න බැහැ.

අපේ මුළු ජීවිතේ ම මිරිඟුවකට අනුචුණා වගේ තමයි. කවදාවත් අපට මේක අවබෝධ කරන්නේ නැතුව ජීවිතය තෘප්තිමත් වෙලා මැරෙනවා කියන එක නම් සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. අවබෝධ

වුනොක් විතර යි. අපට තෘප්තිමත් වෙලා මැරෙනවා කියන එක සිද්ධ වෙන්නෙ. එහෙම නැතිව බෑ.

කෙසෙල් ගසක්වන් සංස්කාර

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාවෙදි සංස්කාර ගැන විශේෂ එකක් විස්තර කරනව. මුළු බුද්ධ දේශනාවෙ ම මෙතන විතරයි මේ විදිහට සංස්කාර ගැන තෝරල තියෙන්නෙ. සංස්කාර විස්තර කරනවා "පින්වත් මහණෙනි, සංස්කාර කියන්නෙ ඇයි? (සංඛතං අභිසංඛරෝත්තිති භික්ඛවේ තස්මා සංඛාරාති වුච්චන්ති) සංඛතය අභිසංස්කරණය කරන නිසා සංස්කාර කියල කියනව. අපි දැන් ඒක තෝර ගනිමු. සංඛත කියන්නෙ මොනවට ද? හේතු - එල දහමින් හටගත්තු දේට ය. දැන් රූපය සංඛතයක් ද නැද්ද? සංඛතයක්. ඇයි ඒකට සංඛතයක් කියල කියන්නෙ? ඒක හේතුවල දහමින් හට ගත්තු නිසා. ඒ කියන්නෙ සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු රූපයක තියෙනව සංඛතයක ලක්ෂණ. මොනවද ඒ? හට ගැනීමක් පේනවා. වැනසීමක් පේනවා. පවතින කාලය තුළ වෙනස් වෙමින් පැවතීමක් පේනවා. එතකොට හට ගැනීමක් පේන වැනසීමක් පේන පවතින දේ තුළ වෙනස් වීමක් පේන දේ සංඛතයක්. රූපය තුළ ඒ ලක්ෂණ තියෙනවා. ඒකයි රූපය සංඛතයක් වෙන්නෙ. විදීම තුළත් ඒ ලක්ෂණ තියෙනවා. එහෙම නම් විදීමත් සංඛතයක්. සංඥාව තුළත් ඒ ලක්ෂණ තියෙනවා. එහෙම නම් සංඥාවක් සංඛතයක් සංස්කාර තුළත් ඒ ලක්ෂණ තියෙනවා. එහෙම නම් සංස්කාරත් සංඛතයක්. විඤ්ඤාණය තුළත් ඒ ලක්ෂණ තුන ම තියෙනව. හට ගැනීමක් පේනව. වැනසීමක් පේනව. පවතින දේ තුළ වෙනස් වීමක් පේනව. ඒ නිසා විඤ්ඤාණය සංඛතයක්.

මෙව්ව තමයි මතක තියාගන්න ඕනි.

පුළුවන් නම් මේක පාලියෙන් මතක තියා ගන්න.

- 01. උප්පාදෝ පඤ්ඤායති - හට ගැනීමක් පේනව.
- 02. වයෝ පඤ්ඤායති - වැනසීමක් පේනව.
- 03. ධීරස්ස අඤ්ඤාතත්ථං පඤ්ඤායති - පවතින දේ තුළ වෙනස්වීමක් පේනව.

මේ ලක්ෂණ තුන තමයි මේ ලෝකෙ හේතු ඵල දහමින් හට ගත්තු දේ තුළ තිබෙන්නෙ. එහෙම නම් සංඛතය කියල කියන්නෙ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර. විඤ්ඤාණ කියන පහ යි. අභිසංස්කරණය කරනව කියල කියන්නෙ රූපය විසින් ආයෙමත් රූපයක් ම හදල දෙනවා. විදීම විසින් ආයෙමත් විදීමක් ම හදල දෙනවා. සංඥාව විසින් ආයෙමත් සංඥාවක් ම හදල දෙනව. සංස්කාර විසින් ආයෙමත් සංස්කාර ම හදල දෙනවා. විඤ්ඤාණය විසින් කරන්නෙත් ආයෙමත් විඤ්ඤාණයක් ම හදල දෙන එක යි.

කර්මය හැදෙන්නෙ මෙහෙම යි ...

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පෙන්වා දෙනවා රූපය රූපයක් වීම පිණිස සංඛතය සකස් වීම නිසා සංඛාර කියනව. වේදනාව වේදනාවක් වීම පිණිස සංඛතය සකස් වන නිසා සංඛාර කියනවා. සංඥාව සංඥාවක් පිණිස සංඛතය විශේෂයෙන් සකස් වන නිසා සංඛාර කියනවා. සංඛාර සංඛාර පිණිස ම සංඛතය විශේෂයෙන් සකස් වීම නිසා සංඛාර කියනවා. විඤ්ඤාණය විඤ්ඤාණය පිණිස ම සංඛතය විශේෂයෙන් සකස් වන නිසා සංඛාර කියනවා.

දැන් බලන්න ස්පර්ශයෙන් හටගන්න චේතනාවක් මුල් කර ගෙන යමක් කරන කොට මොකක් ද හැදෙන්නෙ? කර්මයක් හැදෙනව. එතකොට ඒ කර්මය විසින් මොකක් ද අපට ලබා දෙන්නෙ? ඒ කර්මය විසින් ආයෙමත් රූපයක්, වේදනාවක්, සංඥාවක්, සංස්කාරයක්, විඤ්ඤාණයක් තමයි සකස් කරල දෙන්නෙ. මේ ක්‍රියාකාරිත්වය සිද්ධ වෙන්නෙ පටිච්ච සමුප්පාදයට අනුව. පටිච්චසමුප්පාදයෙන් බැහැර ව නෙමෙයි.

කැමති වුණත් හැතන් කර්ම සකස් වෙනවා ...

අපි ඔක්කොම මොකද කරන්නෙ? සංඛතය අභිසංස්කරණය කර කර තමයි අපි දැන් ඉන්නෙ. ඒ කියන්නෙ අපි දැන් ආයෙමත් ඉන්නෙ පංච උපාදාන ස්කන්ධයක් ලැබෙන වැඩ පිළිවෙලක් කර කර ම යි. ඒ වැඩපිළිවෙල නවත්වල නෙමෙයි.

ඇයි ඉතින් මනෝ ලෝකෙක ඉන්නව. හිතට හිතෙන දේවල් ගඟක් ගලනවා වගේ ඔහේ ගලනවා. සිතුවිලි ගලනවා ඉවරයක්

නැහැ. සිතුවිලි එන එකේ සීමාවක් ජේනව ද? හිතන එකේ සීමාවක් ජේනවද? සීමාවක් ජේනනෙ නැහැ. වචනයේ සීමාවක් ජේනනෙ නැ. කයත් එහෙම ම යි. මේ ඔක්කොම හැදිල තියෙන්නෙ සංඛනය අභිසංස්කරණය කර කර ඉස්සරහට යන්න. අන්න ඒක නිසයි සංඛාර කියල කියන්නෙ. එතකොට චේතනාවක් පහළ කරල යම්කිසි දෙයක් කළාම හැදෙන්නෙ පංච උපාදානස්කන්ධයක් ම යි. එහෙම වෙන්න හේතුව තමයි චේතනාව තුළ අවිද්‍යා සහගත වැඩපිලිවෙලක් තිබීම.

මායාකරුවෙකු වන් විඤ්ඤාණය හඳුනා ගනිමු.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා විඤ්ඤාණය කියන්නෙ මොකක්ද කියල (විජානාතිති ඛේ භික්ඛවේ තස්මා විඤ්ඤාණන්ති චුච්චති) "පින්වත් මහණෙනි, විඤ්ඤාණය කියල කියන්නෙ විශේෂයෙන් දැනගන්නවා කියන අර්ථයෙනුයි. කොතනද ඒ විශේෂයෙන් දැනගැනීම ඇතිවෙන්නෙ? ඇසේ ඇතිවෙනවා. එතකොට රූප ජේනවා. කණේ ඇතිවෙනවා. එතකොට ශබ්ද ඇහෙනවා. නාසයේ ඇති වෙනවා. එතකොට ගඳ සුවද දුනෙනවා. දිවේ ඇති වෙනවා. එතකොට රස දුනෙනවා. කයේ ඇතිවෙනවා. එතකොට පහස දුනෙනවා. මනසේ ඇති වෙනවා. එතකොට අරමුණු දුනෙනවා. බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ මේක තෝරල දෙන්න කොච්චර මහන්සි අරගෙනද කියල. උන්වහන්සේ ඒ ගැන විස්තර කරනවා ඇඹුලුත් දැනගන්නව, ඇඹුල් කියලා. තිත්තත් දැනගන්නවා තිත්තයි කියලා. කටුක බවත් දැනගන්නවා කටුකයි කියලා. පැණි රසයත් දැනගන්නවා පැණිරසයි කියලා. කහට රහත් දැනගන්නවා කහට රසයි කියලා. මේ දැනගැනීම සම්පූර්ණයෙන් ම තියෙන්නෙ කුමක් මත ද? විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය මත. එතකොට විඤ්ඤාණයෙන් තමයි දිව යි, රසය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වුණාම දිවට දුනෙන රසයෙ වෙනස්කම් දැනගන්නෙ.

පෘථග්ජනයන්ට මේවා තේරුම්ගන්න බැහැ.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා මේ ධර්මය අල්ලගන්නෙ කවුද කියල. කවුද මේ ධර්මය අල්ලන්නෙ? අන්ධබාල පෘථග්ජනයා ද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා

තමයි මේ ධර්මය අල්ලන්න. නුවණ තියන සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කරපු ආර්ය ශ්‍රාවකයා කල්පනා කරන විදිහ ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහෙම දේශනා කරනවා.

ලේසි කෘමක් නෙමෙයි කාල දාන්තෙ.

ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා කල්පනා කරනවා මේ ජීවිතයේ දී රූපය විසින් දැන් මාව කාල දාන්තවා කියල. (ඒ විදිහට අපිටත් හිතන්න කියල උන්වහන්සේ කියනව.) කොහොම ද රූපය විසින් කාලදාන්තෙ. ඇහේ රෝග හැදෙනවා. නාහෙ රෝග හැදෙනවා. කණේ රෝග හැදෙනවා. කටේ රෝග හැදෙනවා. පිත කිපීමෙන් රෝග හැදෙනවා. සෙම කිපීමෙන් රෝග හැදෙනවා. වාතය කිපීමෙන් රෝග හැදෙනවා. නොයෙක් උපක්‍රමවලින් රෝග හැදෙනවා. කර්ම විපාක වශයෙනුත් රෝග හැදෙනවා. ඒ විතරක් නෙමෙයි පාරිසරික හේතු වලින් රෝග හැදෙනවා. දේශගුණය වෙනස් වීමෙන් රෝග හැදෙනවා. මේ හැම වෙලාවක ම හිතන්න කියනවා රූපය විසින් මාව කාල දාන්තවා කියල. දැන් මේ ජීවිතේ දී රූපය විසින් මාව කාල දාන්තවා. මේ විදිහට ම යි අතීත ජීවිතයේදීත් රූපය විසින් මාව කාල දාන්තම කියල හිතන්න කියනවා.

අවබෝධ කරනකම් මේ දුක විදින්න වෙනවා.

දැන් බලන්න ලෙඩ රෝග හැදෙන එකේ සීමාවක් නැහැ. කෙමෙන් කෙමෙන් වයසට යනවා. අන්තිමට දිරල ගිහිල්ල මැරිල යනවා. දැන් අපි මේ ජීවිතේ දී කල්පනා කරල බැලුවොත් එහෙම මේ ජීවත් වන සුළු කාලෙදී කොයි තරම් නම් කායික මානසික දුක් දොම්නස් ප්‍රමාණයක් විදල තියෙනව ද? ඇත්තට ම කෙනෙකුට ජීවිතය ගැන කලකිරෙනව නම් බාහිර ලෝකෙ ගැන හිතන්න ඕන නැහැ. තමන් දිහා බලාගත්තහම ඇති. අපි කාගෙත් ජීවිත තුළ කලකිරෙන්න ඕන කාරණාවල් ඕන තරම් තියනව. නමුත් හිතේ ස්වභාවය තමයි හැම තිස්සෙ ම ඒක අමතක කරල අවශ්‍යතාවල් ගොඩ නගන එක. අවබෝධ කිරීමක් ගැන හිතන්නෙ නැහැ. ධර්මය අවබෝධ කිරීම පැත්තකින් තියනවා. මේ මිනිසුන්ගෙ අවශ්‍යතාවල් කොච්චර ද කියනව නම් මේ මහපොළව ම පොතක් කරල අපි කිව්වොත් එහෙම අවශ්‍යතාවල් ලියන්න කියල මේ මහ පොළව මදි. එච්චරට අවශ්‍යතාවල් තියනව.

මෙහෙම හිතුවොත් වරදින්හෙ නැහැ.

ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා මේ විදිහට හිතන්න කියල. අතීතයේ මගේ ජීවිතය මේ රූපය විසින් කාල දූමිමෙන් වර්තමානයේ මේ කාල දාන විදිහට ම යි. එහෙම නම් මම අනාගත රූපය පැතුටොත් අනාගත රූපය විසිනුත් මාව කාල දමාවි වර්තමාන රූපය මාව කාල දාන විදිහට ම.

දැන් බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ මේකෙ කියනව ද අනාගතයේ පාරමී පුරාගෙන යමල්ල කියල. නැහැ නේ ද? මේකෙ උන්වහන්සේ විස්තර කළේ තමන්ට හිතන්න කියනව අනාගත රූපයක් පැතුටොත් වර්තමාන රූපය මාව කාල දාන විදිහට ම අනාගත රූපය විසිනුත් මාව කාල දමාවි කියල.

අනාගතයේ ලැබෙන්නේ සතර මහා ධාතුන් ගෙන් හැඳිවිව රූප ම යි.

දැන් බලන්න අනාගතේ රූපයක් පැතුටොත් සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු දෙයක් තමයි හම්බ වෙන්නෙ. ඒ නිසා ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මෙහෙම හිතනවා. අතීතයේ යම් කිසි රූපයක් නිරුද්ධ වෙලා ගියා ද මට දැන් ඒක ඕන නැහැ කියල ඒක හිතීන් අතහරින්න කියනව.

සාමාන්‍යයෙන් හිතේ ස්වභාවය කුමක් ද? වැඩිපුර හිත පිහිටන්නෙ වර්තමානයෙද? එහෙම නැත්නම් අතීත අරමුණු වල ද? අනාගතයෙ ද? වැඩිපුර ම හිත පිහිටන්නෙ අතීත අරමුණුවල. අපි දකපු රූප. අහපු ශබ්ද. නාසයෙන් ආඝ්‍රාණය කරපු දේවල්. දිවෙන් රස විඳපු දේවල්. කයට පහස ලැබිවිව දේවල්. මේව ම තමයි වැඩිපුර හිතට එන්නෙ. වැඩිපුර හිතට එන්නෙ අනාගතයක් නෙමෙයි වර්තමානයක් නෙමෙයි.

ඒ නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ අතීතය ගැන හිතන්න කියල. වර්තමානයේ මේ රූපය කාල දැමීමෙ යම් ආකාරයෙන්ද, අන්න ඒ විදිහට ම යි අතීතයෙන් සිද්ධ වුනේ. ඒ නිසා අතීතය මට ඕන නැහැ කියල අතීතය කෙරෙහි අපේක්ෂා රහිත වෙන්න කියනවා.

අවබෝධයෙන් කළකිරෙන අය මුණ පිලිල ගන්නෙ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඊළඟට වදාළා හිතන්න කියල අනාගතයක් මට එපා. අනාගත රූපය මම පතන්නෙ නැහැ. වර්තමාන රූපය අවබෝධ කිරීම පිණිස මම රූපය කෙරෙහි කළකිරීම ඇති කර ගන්නවා කියල හිතන්න කිව්ව. ඒ මොකද? කළකිරුනොත් විතරයි අත අරින්නෙ. කළකිරුනෙ නැත්නම් අත හරින්නෙ නෑ. ඒ නිසා වර්තමාන රූපය ගැන කළකිරෙන්න කියනව. කොහොම ද එයා කළකිරෙන්නෙ? රූපයෙ ආදීනව දූකල තමයි කළකිරෙන්නෙ.

ආශ්වාදය විතරක් දැකන නිසයි කලකිරෙන්නෙ නැත්තෙ.

අපි පුරුදු වුනේ රූපයේ ආශ්වාදය විතරක් ලබන්න. රූපයේ තියෙන ආශ්වාදය තමයි සැපය, සොම්නස, (රූපං පටිච්ච උප්පජ්ජති යං සුඛං සෝමනස්සං සෝ රූපස්ස අස්සාදෝ) එහෙනම් රූපය නිසා යම් සැපයක් සොම්නසක් හටගන්නව නම් ඒක තමයි රූපයේ ආශ්වාදය.

එතකොට රූපයේ ආදීනවය කියන්නෙ. (යං රූපං අභිච්චං දුක්ඛං විපරිණාම ධම්මං) ඒ රූපය ම අනිත්‍යය යි, දුක යි, වෙනස් වන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. ඒක තමයි රූපයේ තියෙන ආදීනවය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙත්වල දෙන්නෙ මේ රූපය විසින් තමන්ව කාලදානව කියල ආදීනව පැත්ත බලන්න කියල. එහෙම ආදීනවය බලනකොට මොකද වෙන්නෙ? (නිබ්බන්දති) අවබෝධයෙන් යුතුව කලකිරීම ඇති වෙනවා. (නිබ්බන්දං විරජ්ජති) - අවබෝධයෙන් යුක්තව කලකිරුණහම ඇලෙන්නෙ නෑ. (වීරාගා විමුච්චති) ඇලෙන්නෙ නැති වුණහම අතහැරල නිදහස් වෙනව. එහෙම නම් යම් දවසක රූපය අතහැරියොත් අතහරින්නෙ මේ රූපයේ තියෙන ඇත්ත තත්වය යථාර්ථයෙන් ම දැකපු දවසට.

පිරිසිදු බුදු දහමේ පාරමී කථාවලි නැහැ.

දුන් අපි මේ රූපය අතහැර ගන්න බැරිව දීර්ඝ සංසාර ගමනක් ඇවිල්ල තියෙන්නෙ. දීර්ඝ කියන්නෙ ගොඩාක් දීර්ඝ ගමනක් ඇවිල්ල තියෙන්නෙ. නමුත් තාම ඉවරයක් නැහැ. ඉවර වෙන්නෙ කවදට ද? අවබෝධයෙන් ම කලකිරීම ඇති වෙච්ච දවසට.

අන්ත ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ අතීතය අතහරින්න කියල. අනාගතයේ අපේක්ෂාව අතහරින්න කියල. වර්තමාන රූපය ගැන හිතල කලකිරෙන්න කිව්ව 'මේ වගේ රූපයක් නෙ මේ මම අල්ලගෙන ඉන්නෙ' කියල. දැන් බලන්න මේකේ තියනව ද කියල පාරමී පුරාගෙන සංසාරේ ජීවිතෙන් ජීවිතයට ගෙයියන්න කියල. දැන් මේ පින්වතුන් බොහෝ කාලයක් තිස්සෙ ඉඳන් බුද්ධ දේශනාවලට සවන් දීල ධර්මය ඉගෙන ගන්නව. එක දේශනාවකවත් පාරමී කථාවක් තිබුණ ද එක දේශනාවකවත් එහෙම එකක් තිබුණෙ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ අතීත රූපය අතහරින්න. අනාගත රූපය පනන්න එපා. වර්තමාන රූපය අනිත්‍යය වශයෙන්, දුක් වශයෙන්, අනාත්ම වශයෙන් විමස විමසා බලන්න. එහෙම බලනකොට කලකිරීම ඇති වෙනවා. කලකිරුණහම රූපය කෙරෙහි ඇලෙන්නෙ නැතුව යනවා. නො ඇල්ම ඇති වෙන කොට නිදහස් වෙනවා.

රූපය ගැන විතරක් නෙමෙයි බලන්න.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඒ විදිහට ම විදීම ගැනත් බලනව කියල. බලන්නෙ මෙහෙම යි. එයා හිතනවා මේ වේදනාව විසින් මාව කාල දානව කියල. දැන් අපිට වේදනාවක් දැනුනහම කාලදානව කියල හිතෙන්නෙ නෑ නේ ද? වේදනාවට මූලා වෙලා මොකද කරන්නෙ? අනේ අපට සැප ම යි ලැබෙන්න ඕනි කියල ඔන්න බාර වෙනවා. ඔන්න පූජා වට්ටි අරන් දේවාල ගානෙ දුවනව. ඇයි මේ දුවන්නෙ? සැපක් ලැබිල සැප රඳවගන්න. දුකක් එනකොට අනේ මේ දුක නම් මට එපා කියල සැප ඉල්ලගෙන දුවනවා. දුක්සැප උපේක්ෂා විසින් අපිව කාල දානවා කියල අපට හිතෙන්නෙ නෑ.

විදීම ගැන මෙහෙම යි හිතන්න ඕන.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ මෙහෙම හිතන්න කියල. මේ විදීම විසින් මාව කාල දානවා. අතීතයේ විදීම විසිනුත් මාව කාල දුම්මෙ මේ විදිහට ම යි.

බලන්න එතකොට අපි රජ වෙලා ඉන්න ඇති. රජ වෙලා ඉඳල රජවරුන් ගෙන් මැරුම් කන්න ඇති. සංසාරෙ අනන්තවත් වහ කාල මැරෙන්න ඇති. සත්තු වෙලා ම කොච්චර මැරෙන්න ඇද්ද. ඒ හැම අවස්ථාවකදී ම විදීම විසින් අපිව කාල දූමිමා. මේ ජීවිතේ ගත්තත් එච්චර තමයි. වේදනාව විසින් අප ව කාල දානවා.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ තමන් තමන් ගැන ම හිතන්න කියල. නුඹට අතීතේ චුණේත් මේක ම තමයි. නුඹ අනාගතය පතන්න ගියොත් අනාගතයේ විදීමත් මේ වර්තමානයේ කාල දානවා වගේ ම නුඹව කාල දමාවී කියල හිතන්න කීව්වා.

පිටට පෙන්නන්නේ වෙස් මුණක්

දැන් අපේ ජීවිතය ගත්තොත් හැම තිස්සෙම අපි ඇත්ත වසන් කර ගෙන ඉන්න බලන්නේ. අපි හැම තිස්සෙ ම කරන්නේ ඇත්ත හංගල ලෝකෙට වෙන ම විත්‍රයක් පෙන්නව.

මම පසුගිය දවස්වල ධර්ම ප්‍රචාරයට ඕමාන් රටට ගියා. එහෙ හරිම රස්තෙයි. එළියෙ ඉන්නම බැහැ. අපේ ලංකාවේ අය අපේ සහෝදර සහෝදරියන් ඉතින් ගිහිල්ල ගිනි රස්තේ පාරවල් හදනව. පිරිමි අය පාරවල් වල වැඩ. පිච්චෙන අච්චක් තියෙන්නේ. කාන්තාවන් ගත්තත් ගිනි මද්දහනේ ගෙවල්වල මිදුල හදනවා. ගස්වලට වතුර දානවා. ඉතින් මම කල්පනා කළා 'අනේ මේ අය මේ රස්සාවල් කරන්න ඇවිල්ල විදින දුක්' කියල. දුක් විදල විදල ලංකාවට එතකොට කොහොම ද එන්නේ? මහා දිව්‍ය ලෝකෙකින් බහිනව වගේ. මෙහෙ ඉන්න මිනිස්සුන්ටත් පේන්නේ අන්න රට ගිහින් එනව ලස්සන වෙලා කියල.

ඇයි මෙහෙම මුලා කරන්නේ?

මම දැක්ක එයාර් පෝට් එකේදී එක කාන්තාවක් එයාර්පෝට් එකෙන් එළියට එන හරියේදී මාල කීපයක් බෙල්ලෙන් උඩට ඇඳල අරගෙන පේන්න ඉස්සරහට දා ගන්නව. ඉතින් මේ අය අරාබි රටවල් වල ගෙවල් වල වැඩකාරකමට ගිහිල්ල දුක් විදල දුක් විදලයි එන්නේ. මේව දැක්කහම බලන අයට මොකද හිතෙන්නේ? අනේ මටත් රට යන්න තියෙනව නම් කියල හිතෙනව. නමුත් ගියාට පස්සෙ විදින්න තියෙන්නේ අපා දුක්.

අවබෝධ වෙනකම් ම විදීමට මුලා වෙනවා.

නමුත් මේ කිසි කෙනෙකුට හිතෙන්නෙ නැහැ වේදනාව විසින් මේ ජීවිතය කාලදානව නේ ද කියල. හිතෙන්නෙ නෑ. හිතන්න අවස්ථාවකුත් නැහැ. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා නුවණින් කල්පනා කරන්න කිව්වා. මම අනාගතේ විදීම පැතුටොත් ඒ විදීම විසිනුත් මාව මේ විදිනට ම කාල දමාවි. ඒ නිසා මට අතීත විදීම ඕනෙන් නැහැ. මම අතීත වින්දනය සම්පූර්ණයෙන් ම අත හරිනව. අනාගත විදීමක් මට ඕනෙන් නැහැ. වර්තමාන විදීම කෙරෙහි මම කලකිරීම ඇතිකර ගන්නවා කියල.

මෝඩ කලකිරීම වැඩක් නැහැ.

කලකිරෙන්න ඕන අවබෝධයෙන්ම යි. කලකිරෙන එක තරම් අමාරු එකක් මම හිතන්නෙ නෑ ලෝකෙ තවත් තියනවා කියල. අවබෝධයෙන් කලකිරෙනවා කියන එක කෘතීම විදිනට ගොඩනගා ගන්න බැහැ. දැන් අපි දන්නව අපට චිත්ත පීඩාවල් එනව. නොයෙක් වේදනාවල් එනවා. සමහර විට වේදනාවල් ඉවසගන්න බැරිව බිත්තියේ ඔපව ගහගන්නවා. කොණ්ඩෙ කඩාගෙන බිමට පාත්වෙලා ඔපවට අත් දෙකෙන් ගහගන්නවා. සමහර වේදනාවල් ගැන හිතපුවහම පිස්සු හැදෙයි ද කියලත් හිතෙනවා. කියල සමහරු කියනව. එහෙම සිදුවීම් අපේ ජීවිත වලට සිද්ධ වෙලා නැද්ද? එහෙම වුණාට බය වෙන්න එපා ලේසියෙන් කලකිරෙන්නෙ නම් නැහැ. ඒ වේදනාව ටික කාලෙකින් නැතුව ගියහම ආයෙමත් ලෝකෙ ඕන වෙනව.

එහෙම නැතුව කලකිරෙන්න නම් යථාභූත ඥානයක් ම අවශ්‍ය වෙනව. යථාභූත ඥානයකින් තොර ව ඇතිවෙන කලකිරීම කලකිරීමක් නොවෙයි. ඒක නිකම් මායාවක්. වෙලාවකට කලකිරෙනවා, වෙලාවකට ඕන වෙනව.

සෙනඟට පේන්න අඩන්න එපා!

මට මේ ළඟදි අදුරන කෙනෙක් කිව්ව ඒ ගොල්ලන්ගෙ මළ ගෙදරකදි ඒ මැරුණ කෙනාගෙ නෝනා මිනිය ළඟට වෙලා එන

අයත් එක්ක කිය කියා අඬනවා. අඬල අඬල මේ නෝන පිටිපස්සට ගිහිල්ල අනිත් කට්ටිය එක්ක හිනා වෙව් කකා බිබි ඉන්නවා. කවුරුහරි ආවහම ආයෙ දුවගෙන ගිහිල්ල මිනිය ළඟට වෙලා “අනේ කකා කරන්න! අනේ නැගිටින්න!” කිය කියා හයියෙන් අඬනවා. ආයෙ ටික වෙලාවකින් ගෙදර කුස්සිය පැත්තට ගියහම ඒ කලකිරීම ඉවර යි. හිනා වෙව් ඉන්නවා. ඔය ජාතියේ කලකිරීමක් තමයි ජීවිත වල තියෙන්නේ.

මෙන්න මෙහෙම යි කලකිරෙන්නේ.

අවබෝධයෙන් කලකිරෙන්න නම් විදර්ශනා ඥානය ම ඇති වෙන්න ඕනි. ප්‍රඥාව ම ඇති වෙන්න ඕන. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ වේදනාව කෙරෙහි අවබෝධයෙන් ම කලකිරෙන්න කියලා. එතකොට විදීම කෙරෙහි සිත ඇලෙන්නේ නැතුව යනවා. විදීම කෙරෙහි සිත ඇලෙන්නේ නැතුව යනවා. විදීම කෙරෙහි නො ඇලෙන කොට හිත නිදහස් වෙනවා. කාලයක් තිස්සේ ආශ්වාදයක් විතරක් බලන්න වෙච්ච අපට එක පාරට ම කලකිරීම ඇති වෙන්නේ නැහැ. කලකිරීමක් ඇති වෙන්න නම් ජීවිතය විනිවිද දකින්න පුළුවන් නුවණක් තියෙන්න ඕන. අන්න ඒ නුවණ තියන කෙනා විතර යි අවබෝධයෙන් දැකල අතහරින්නේ.

මේ විදිහට ම සංඥාවක් දකින්න ඕන.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා සංඥාව ගැනත් එහෙම හිතන්න කියලා. සංඥාවෙන් තමයි අපි හඳුනාගන්නේ රූප හඳුනා ගන්නවා. ශබ්ද හඳුනා ගන්නවා. ගඳ සුවඳ හඳුනා ගන්නවා. රස හඳුනා ගන්නවා. පහස හඳුනා ගන්නවා. අරමුණු හඳුනා ගන්නවා. නමුත් වෙච්ච දෙයක් නැහැ.

දැන් මේ අය දකින්න ඇති සිංහල අවුරුදු කාලේ සංඥාව විසින් කාල දාපු හැටි. දැන් කෝ ඒව? ඉවර යි. අවුරුදු ආව, නැකක් බැලුව, කිරි ඉතිරෙව්ව, නැකතට ගණුදෙනු කළා, නානුගාල නෑවා, දැන් කෝ ඒවා? ඒවා ඔක්කොම ඉවරයි. සංඥාව විසින් කාල දානවා. එහෙනම් අතීතයෙන් සංඥාව විසින් කාල දැමීමේ ඒ විදිහට ම යි. කියල හිතන්න කිව්වා.

අතීතය හරියට සිහිනයක් වගේ.

දැන් බලන්න අතීතයේ අපි ඉන්න ඇති දිව්‍ය ලෝක වල. දැන් ඒ එකක්වත් තියෙනව ද? ඒ හඳුන ගත්ත ලෝකෙ ඉවර යි. සංඥාව විසින් කාල දූමීමා. දැන් මෙතන ඇති පිරටටවල හිටපු අය. දැන් තියනවද එහෙදි හඳුන ගත්තු දේවල්? ඒ මොනවත් නැහැ. කාපු බිපු දේවල්, විදපු දේවල් ඔක්කොම හීනයක් වගේ. සංඥාව විසින් කාල දානවා. සංඥාව විසින් කාල දූමීමට අපට හිතෙන්නෙ නැහැ මේ සංඥාව විසින් අපි ව විනාශ කරනව නෙ කියලා.

එකට ඉඳල බෙල්ල කපනව වගේ.

සාරිපුත්ත හාමුදුරුවෝ මේකට ලස්සන උපමාවක් වදාලා. ඒ උපමාව මෙහෙම යි. ඕන්න එක හතුරෙකුට ඕන වුණා ධනවත් සිටුවරයෙක්ව මරන්න. ඉතින් මේ හතුරා මොකද කළේ? හතුරෙකුගේ වේශයෙන් ගියේ නැහැ. යාඵවෙකුගේ වේශයක් අරගෙන යාඵ මිත්‍ර කමක් පෙන්නගෙන බොහෝ ම යටහත් පහත්ව ළං වුණා. දැන් මේ සිටුවරයට ළං වුණේ මිත්‍රරෙක් ද? හතුරෙක් ද? මිත්‍රු වේශයෙන් ඇවිල්ල ඉන්නෙ හතුරෙක්. වධකයෙක්. ඉතින් මෙයා බොහෝ ම යටහත් පහත්ව සිටුවරයට කියනව මෙහෙම. "ස්වාමීනි, ඔබ වහන්සේට මම උපස්ථාන කරන්නම්" කියල. දැන් මෙයා පාන්දරින් ම නැගිටිනවා. හොඳට ගෙවල් දොරවල් අස්පස් කරල අතුගානවා. තේ හදල දෙනවල ගෙදර සියළු දෙනා ම නිදා ගත්තට පස්සේ අස්පස් කරල නින්දට යනවා. කාලයක් යනකොට මොකද වුණේ? අර සිටුකුමාට විශ්වාසයක් ඇති වුණා මෙයා තමයි හිතවත් ම කෙනා කියල. නමුත් මේ ඉන්නෙ කවුද? වධකයා.

අන්තිමේදි මොකද වුණේ? වධකයා කෙරෙහි සම්පූර්ණයෙන් ම විශ්වාසයක් ගොඩනැගුනට පස්සෙ සිටුකුමාට නින්ද යන කම් ඉඳලා අර වධකයා සිටුවරයා ව මරල දූමීමා. අන්න ඒ වගේ කියනවා මේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ අපි මම කියල හිතාගෙන බොහෝ ම මිත්‍රශීලීව රූපය දිහා බල බලා සතුටු වෙනවා. හැඩ බල බලා සතුටු වෙනවා.

වටිනාකම හඳුනා ගන්නා නැත්නම් කොපමණ වෙලේ අපිවත් මරයි ද දන්නා නැත.

මම කියල හිතා ගෙන විදීම විද විද සතුටු වෙනවා. හඳුනා ගැනීම හඳුනාගෙන සතුටු වෙනවා. චේතනා පහළ කර කර සතුටු වෙනවා. විඤ්ඤාණයෙන් දැන දැන සතුටු වෙනවා. ඒත් අපි ඒ එකක්වත් හතරෙක් කියල හිතන්න නැහැ. නමුත් මේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංස්කාර, විඤ්ඤාණ ම අපි මැරුණට පස්සේ නිරයේ ගිහින් උපදින විදිහට ඕපපාතික ව සකස් වෙනව. ඊට පස්සේ ඉතින් විදවනවා. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ වල ඉඳල ම අපි කරපු දේවල් වලින් තමයි ආයෙමක් ඒ ජාතියේ එකක් හදල දෙන්නෙ. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ නුවණ තියෙන කෙනාට හිතන්න කිව්ව අතීත සංඥාව මා ව විනාශ කළා. මම අනාගත සංඥාව පැතුටොත් ඒ සංඥාව විසිනුත් මාව කාල දමාවි. එහෙනම් මම අතීත සංඥාව කෙරෙහි අපේක්ෂාව දුරු කරනවා. මම අනාගත සංඥාව පතන්න නැහැ. වර්තමාන සංඥාව ගැනත් කලකිරීම ඇති කර ගන්නවා කියල.

බුද්ධිමතුන්ට විතරක් වැටහෙන සත්‍යයක්.

කොහොම ද සංඥාව ගැන කළ කිරීම ඇති කර ගන්නෙ? අනිත්‍ය වූ සංඥාව අනිත්‍ය වශයෙන් ම බලන්න ඕනි. දුක් වූ සංඥාව දුක් වශයෙන් ම බලන්න ඕනි. අසුභ වූ සංඥාව අසුභ වශයෙන් ම බලන්න ඕනි. අනාත්ම වූ සංඥාව අනාත්ම වශයෙන් ම බලන්න ඕනි. දැන් මේව ඇහෙනකොට තේරෙන්නෙ නැද්ද මේ ධර්මය නම් බුද්ධිමතුන්ට පමණක් විෂය වන එකක් කියලා? බුද්ධිමත් කෙනෙක් විතරයි මේක අල්ලන්නෙ. හැබැයි ඒ බුද්ධිය තියෙන්නෙ පුළුවන් ඕන ම කෙනෙක් ළඟ. සාමාන්‍යයෙන් අපි කථා කරන උගත්කමයි, මේ ධර්මය තේරුම් ගන්න අවශ්‍ය බුද්ධිමත්කම යි කියල කියන්නෙ දෙකක්. මේ ධර්මයට අනුව නුවණින් විමසන කෙනා තමයි බුද්ධිමත් වෙන්නෙ. ඒ කෙනා ගොවියෙක් වෙන්න පුළුවන්. කාණු හෝදන කෙනෙක් වෙන්නත් පුළුවන්. ඒක හරියට කියන්න බැහැ.

සිහිය නැතුව මොකුත් කරන්න බැහැ.

මේ ධර්ම මාර්ගය දියුණු කරන්න අවශ්‍ය ම එකක් තමයි සතිය. සතිය දියුණු කරන්නේ නැතුව මේක නම් වැටහෙන්නේ නැහැ. සතිය දියුණු නො වෙච්ච සිතක ස්වභාවය තමයි අතරම. වෙච්ච ගතිය. ඒ ස්වභාවය පාලනය වෙන්නේ සතියෙන්. අන්න එයා සිහිය දියුණු කරල සංඥාව කෙරෙහි අවබෝධයෙන් ම කළකිරීම ඇති කර ගන්නවා. කළකිරුණහම සඤ්ඤාව කෙරෙහි ඇලෙන්නේ නැහැ. සංඥාව කෙරෙහි නො ඇලෙන කොට සංඥාවෙන් හිත නිදහස් වෙනවා. අන්න එතකොට යි එයා සංඥාව අතහරින්නේ.

සංඥාව විතරක් නෙමෙයි සංස්කාරත් අතහරින්න ඕනි.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා සංඛාර ගැනත් ඒ විදිහට ම හිතන්න කියල. සංඛාර විසින් අපි ව කාලා දානවා. දූන් අපි දන්නව ද සංඛාර විසින් අපි ව කාල දමන බව. අපි කෙමෙන් කෙමෙන් වයසට යනවා. ජීවිතේ ගෙවිල යනවා. මේ මනුස්ස ජීවිතේ ගෙවිල ඉවරවෙනකම් ම අපි දන්නේ නෑ. අවිද්‍යාවේ බරපතලකම කියන්නේ එහෙම කෙනෙකුට අපි කිව්වොත් “අපායෙ යයි” කියල එයා දෙන උත්තරේ මොකක් ද? “ඒකට කමක් නැහැ” කියනව. “මැරුණට පස්සෙ වෙන දේ අපි දන්නේ නෑනේ” කියනව. “පණුවෙක් වෙයි” කියල කිව්වොත් “හා.... ඒකට කමක් නෑ. මම නේ වෙන්නේ” කියනවා. අන්න එහෙම කියල ඒකට ලැස්ති වෙනවා. ඕන ම ක්‍රමයකට ජීවිතේ පවත්වන්න කැමති වෙනවා. අන්න ඒකයි මේ සංස්කාරයන්ගේ ස්වභාවය.

ගස් නගින්නේ නැති අයත් ගස් නැගලා.

දූන් මේ අය දකින්න ඇති පහුගිය දවස්වල සමහර පළාත්වලට ගං වතුරක් ආවා. සාමාන්‍යයෙන් ගස් නගින්නේ නැති අයත් ගස් උඩ නැග්ගා. වහලවල් උඩට නගින්නේ නැති අයත් වහලවල් වලට නැග්ගා. බලන්න පුට්ටි දරුවෙක් දවස් තුනක් ඉඳල තියනවා ගහක් උඩට නැගලා. ගං වතුරට ආපු සර්පයෝ ඔක්කොම ගහේ එතිලා. කරන්න දෙයක් නැතිකමට ම මෙයත් ඉතින් අර සර්පයෝ එක්ක ම ගහට වෙලා දවස් තුනක් ම ඉඳලා. බලන්න එතකොට ඕන ම

විදිහකට පවත්වන්න ලැස්ති යි. එහෙම තමයි මේ සංසාරේ නැවත නැවත සකස් වෙව් යන්නෙ. දැන් බලන්න වෙන වෙලාවක නම් සතෙක් දැක්කම කැගහගෙන දුවන අය අර වගේ වෙලාවට සත්තු එක්ක ම ඉන්න හැටි.

මොහොතක් ඇති ජීවිතේ විනාශ වෙන්න.

බලන්න හරි ම දුක හිතෙනව ඒ සිදුවීම් ගැන අහන කොට සමහර ගුරුවරුන්ට ඉතුරු වෙලා තියෙන්නෙ ඇදගෙන හිටපු ඇඳුම විතර යි. මුළු සේසත ම ගං වතුරට ගහගෙන ගිහිල්ල. පාසල් දරුවන්ට තිබිල තියෙන්නෙ ඇදගෙන හිටපු ඇඳුම් විතර ම යි. පොතක් පැන්සලක්වත් නැහැ. බලන්න සංසාරෙ හැටි.

අපි ඉතින් මේ ජීවිතේ හොඳට ඉන්නව. ගෙවල් දොරවල් පරෙස්සම් කරගෙන දොරවල් වහල ලොක් කරගෙන හොඳට ටෝච් එක ගහල වටපිටාව එහෙම බලල නිදා ගන්නවා. බලන්න පරිසරය මොහොතකින් වෙනස් වෙච්ච විදිහ. ඒ වගේ අවස්ථාවක එක පාරට මැරිල සතෙක් වෙච්ච ගමන් ඒ ඔක්කොම ඉවර යි. අපායෙ ගිය ගමන් ඒ ඔක්කොම ඉවර යි. පෙරේත ලෝකෙ ඉපදුනොත් ඒ ඔක්කොම ඉවරයි. අන්න ඒ නිසයි නුවණින් කල්පනා කරල මේ සංසාර ගමන නවත්වන්න ඕනි.

මඟුල් ගෙදරක යනකොට ආයුධයකින් ගැහුවොත්...

බුදුරජාණන් වහන්සේ තරම් මේ ලෝකෙ කිසි ම කෙනෙක් අප්‍රමාදය ගැන වර්ණනා කරන්නෙ නැහැ. උන්වහන්සේ උපමාවකට පෙන්වල දීල තියෙනව හරියට ආයුධයකින් පහර කාපු කෙනෙක් ඒ කුවාලෙ සනීප කර ගන්න මහන්සි ගන්නව වගේ වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරගෙන සංසාර දුකින් නිදහස් වෙන්න මහන්සි ගන්න කියලයි. අපි හිතමු මෙහෙම දෙයක් උනා කියල. ඔන්න කෙනෙක් ලස්සනට හැඩවැඩ දාපු ඇඳුමක් ඇදගෙන මඟුල් ගෙදරක යන්න කියල පාරට බැහැල යනවා. ඉතින් මෙයාට මඟදි කෙනෙක් ආයුධයකින් පාරක් ගහනවා. දැන් මෙයා මොකද කරන්නෙ? කෙලින් ම ඉස්පිරිතාලෙට යනව ද? එහෙම නැත්නම් මඟුල් ගෙදර ගිහිල්ල කාලා බිල ඉවර වෙලා බේන් දාගන්නව ද? මොකද කරන්නෙ?

එයා ඉස්සෙල්ලාහම කරන්නෙ අනික් වැඩ ඔක්කෝම නවත්වල ඉස්පිරිතාලෙකට දුවන එක. අන්න ඒ වගේ අපිත් අපේ ජීවිතේ ඉස්සෙල්ලාම කරන දේ හැටියට වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කර ගැනීමට මූලිකත්වය දෙන්න කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නල දෙනවා.

මූලිකත්වය දෙන්න ඕනි වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධයට ම යි.

දැන් අපි මූලිකත්වය දීල තියෙන්නෙ ගෙයක් දොරක් හදාගන්න එකට. රස්සාවක් හොයා ගන්න එකට, දරුවන් හොඳ ඉස්කෝලෙකට දාගන්න එකට. මෙන්න මේවට තමයි අපි මුල්තැන දීල තියෙන්නෙ. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නල දුන්නෙ ඒව පස්සට දාල වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගෙන දුකින් නිදහස් වෙනව කියන එක ජීවිතේ ප්‍රධාන ඉලක්කය කරගන්න කියලා.

ප්‍රමාද වුණොත් පසුතැවෙන්න වෙන්නෙ තමන් ට ම යි.

මට හොඳට මතක යි මම දන්න වයසක හාමුදුරු නමක් හිටිය හරිම ප්‍රමාද යි. සංසාරෙ ගැන කිසි ම බයක් නැහැ. දවසක් ඒ හාමුදුරුවො මට කීව්ව මමත් හිතාගෙන ඉන්නෙ අවුරුදු හැත්තෑවක් විතර ගියහම ආරණ්‍යයකට ගිහිල්ල බණ භාවනා කරගෙන ඉන්න ඕනි කියල. උන්වහන්සේට අවුරුදු හැත්තෑවක් ඉන්න ලැබුණෙ නැහැ. අවුරුදු හැටෙන් විතර සීනි වැඩිවෙලා එක කකුලක් කැපුවා. පස්සෙ අනිත් කකුලට තුවාලෙ ඔඩුදුවල ඒ කකුලත් කැපුවා. අන්තිමට ඒ අසනිපෙත් ම අපවත් වුණා. බලන්න සංස්කාර විශ්වාස කිරීම නිසා වෙච්ච දේ. තමන් දන්නෙ ම නෑ සංස්කාර විසින් තමන් ව කාල දමනකම්. අපි හිතාගෙන ඉන්නෙ අපිට ඕන හැටියට පවත්වන්න පුළුවන් කියල.

බලන්න සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී උනත් අපි මේ සංස්කාර විශ්වාස කරගෙන අනාගතේ ගැන ප්ලෑන් හදනව. මම මෙච්චර කාලයක් ඉදියි. මට මේ මේ වයසෙදී මේ මේ වැඩිටික කරගන්න පුළුවන් කියල හිත හිත ඉන්නවා. අන්තිමට දන්නෙ ම නැහැ තමන් මැරිල යනකම් ම.

ධර්මයට අනුව හිතන කෙනා විතරයි ජය ගන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නල දුන්නේ ඒකයි නුවණින් විමසන්න කියලා. මේ සංස්කාර විසින් මා ව කාල දානවා. අතීතයේ සංස්කාර විසින් කාල දැමීමෙන් ඔය විදිහට ම යි. ඇයි? අපි අතීතේ ඉන්න ඇති සක්විති රජවරු වෙලා. සක්විති රජ කෙනෙක් වුණා ම මොනව ද ලැබෙන්නේ? දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතු ශරීරයක් ලැබෙනවා. සක්විති රජුරුවෝ වෙලා ඉඳලා ඔන්න මරණින් මත්තේ දිව්‍ය ලෝකේ යනවා. ඉතින් මේ ලෝකය ම සිල්වත් ව පාලනය කරපු පිනෙන් දිව්‍ය කුමාරයෙක් වෙලා ඉපදෙනවා. හැබැයි චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරල නැත්නම් එතනින් වුනවෙලා නිරයේ යනවා. එක්කො තිරිසන් ලෝකේ උපදිනවා. සමහර විට පෙරේත ලෝකේ උපදිනවා. එතකොට මහා පුරුෂ ලක්ෂණ ඔක්කොම ඉවර යි. දැන් මෙතන ඉන්න කවුරුත් සක්විති රජවරු වෙලා ඉන්න ඇති. දැන් මේ කටවත් ම මහා පුරුෂ ලක්ෂණ එකක් වත් තියනව ද? එකක් වත් ඉතුරු වෙලා නෑ. එහෙනම් අතීතයේ සංස්කාර විසින් අපි ව කාල දාලා.

සංස්කාර වලින් හිඳහස් වෙන්නේ මෙහෙම යි.

ඒක නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා මේ විදිහට හිතන්න කියලා. අතීතේ සංස්කාර විසින් මාව කාල දැමීමා. මම අනාගතේ සංස්කාර පැතුවොත් අනාගතයේ හටගන්නා වූ සංස්කාර විසින් මාව මේ විදිහට ම කාල දමාවි. ඒක නිසා අතීතයේ සංස්කාර කෙරෙහි මගේ හිතේ තියන අපේක්ෂාව මම අතහරිනවා. අනාගත සංස්කාරයන් මම පතන්නේ නෑ. වර්තමාන සංස්කාරයන් ගැන මම කළකිරෙනවා කියල. ඒ කියන්නේ දැන් මේ ගෙවන ජීවිතේ ගැන කළකිරිලා නො ඇල්ම ඇති කර ගන්නවා. වේතනා පහළ කර කර අපි කයෙන් වචනයෙන් මනසින් කර්ම රැස් කරනවා. මේව කෙරෙහි එයා කළකිරීමක් ඇති කර ගන්නවා මේ සංස්කාර අනිත්‍යය යි, මේ සංස්කාර දුක යි, මගේ වසඟයේ පවත්වන්න බැහැ කියලා. අන්න එහෙම කළකිරීම ඇති කර ගෙන ඒ කෙරෙහි නො ඇලී ඉන්න කොට එයාගේ හිත සංස්කාරයන් ගෙන් මිඳෙනවා. මේක කරන්නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා විතරයි.

විඤ්ඤාණය විසිනුත් ඒ වගේ ම කාල දානවා.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා විඤ්ඤාණය ගැනත් ඒ විදිහට හිතන්න කියලා. කොහොම ද? විඤ්ඤාණය විසින් මාව කාලදානවා කියල හිතන්න කීවා. ඒක එක පාරට ම කෙනෙකුට අවබෝධ වෙනව කියල මම කියන්නෙ නෑ. ටිකෙන් ටික තමයි තේරුම් යන්නෙ. හැබැයි හොඳට සිහිය පිහිටුවා ගෙන පංච උපාදානස්කන්ධය දිහා බැලුවොත් ටික ටික තේරුම් යන බව පේනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා නුවණින් විමසන්න කියලා. වර්තමාන විඤ්ඤාණය විසින් මාව කාල දානවා කියලා. ඇයි උන්වහන්සේ එහෙම කියන්නෙ? දැන් බලන්න වක්බු විඤ්ඤාණය හට ගන්නවා. සෝත විඤ්ඤාණය හටගන්නවා. ඝාණ විඤ්ඤාණය හටගන්නවා. ජීවිහා විඤ්ඤාණය හටගන්නවා. කාය විඤ්ඤාණය හට ගන්නවා. මනෝ විඤ්ඤාණය හටගන්නවා. මේවා එකෙන් එක හට ගන්නවා. නැති වෙනවා. අපි මේව අල්ලගෙන දන්නෙම නැතුව වයසට යනවා. වයසට ගිහින් මරණාසන්න වෙන කොට ලොකු පොදියක් තියෙනව ගෙනියන්න ලැස්ති කරලා.

වැඩිහිටියක් පොදිය ලිහන්නෙ සතර අපායෙදී.

මැරුණට පස්සෙ පොදියත් එක්කම තල්ලු කරල දානවා ඉඳා අරගෙන පලයන් කියලා. ඊට පස්සෙ ඒ පොදිය අරගෙන ගිහින් ඔන්න පෙරේත ලෝකෙදි ලිහනවා. එහෙම නැත්නම් නිරයෙ ගිහින් පොදිය ලියනවා. නැත්නම් තිරිසන් ලෝකෙ ඉපදිල පොදිය ලිහනවා. කලාතුරකින් තමයි ආයෙ මිනිස් ලෝකෙට ඇවිල්ල පොදිය ලිහන්නෙ. ඕක තමයි අපි මෙව්වර කාලයක් සංසාරේ කළේ. පොදි ගගහ ආපු එක.

අනාගතයේ අමුතු විඤ්ඤාණයක් ලැබෙන්නෙ හෑ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒ විදිහට ම අතීත විඤ්ඤාණය ගැනත් හිතන්න කියලා. දැන් අපි අතීතයේ හිටිය සක්විති රජවරු වෙලත් ඉන්න ඇති. නමුත් දැන් වැඩක් තියනව ද? වැඩක් නැහැ. ඒක ඉවරයි. එතකොට අතීත විඤ්ඤාණයත් කාල දුම්මා. අනාගත

විඤ්ඤාණයක් පැතුලොත් ඒ විඤ්ඤාණය විසිනුත් වර්තමාන විඤ්ඤාණය කාල දාන විදිහට ම කාල දමාවි. එහෙම නම් අනාගතයේ කියල අපට මේ විදිහේ ජීවිතයක් මිසක් මීට වඩා අමුතු එකක් හම්බවෙන්න නැහැ. අනාගතයේදී හම්බවෙන්නෙත් මේ විදිසේ එකක් ම තමයි. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ආර්ය ශ්‍රාවකයා විසින් කුමක් ද කළ යුත්තේ කියලා. උන්වහන්සේ වදාළා අතීත විඤ්ඤාණය කෙරෙහි තියන අපේක්ෂාව අතහරින්න කියලා. අනාගත විඤ්ඤාණයක් පතන්න එපා කියලා. වර්තමාන විඤ්ඤාණය ගැනත් අවබෝධයෙන් ම කළකිරිල අතහරින්න කියනවා.

බුද්ධිමතුන්ට ප්‍රත්‍යක්ෂ ධර්මයක්.

දැන් මේ විදිහට බුද්ධිමත් කෙනෙක් කටයුතු කළොත් එයාට බැරි වෙයි ද නිවන් අවබෝධ කරගන්න. පුළුවන්. නුවණ තියන කෙනා තේරුම් ගන්නවා බුද්ධිමත් බවේ සංකේතය ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීම ම යි කියල. මේ ලෝකේ යම්කිසි කෙනෙක් වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරනවද, එයා වැටෙන්නෙ ප්‍රඥාවන්තයින්ගෙ ගණයට ද? නැත්නම් ප්‍රඥාව නැති අයගෙ ගණයට ද? ප්‍රඥාවන්තයින්ගෙ ගණයට යි. යම් කිසි කෙනෙක් කියනව නම් “නෑ... නෑ... අපට දැම්ම ධර්මය අවබෝධ කර ගන්න ඕනි නෑ” කියලා. ඒ ඒ පිරිස වැටෙන්නෙ මොළේ නැති මැටි ගොඩවල් ගානට. මොකද ඒ වගේ සිතුවිල්ලක් සිතීම පවා හානිකර යි.

ශ්‍රද්ධාව නැත්නම් මොකුත් කරන්න බැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේගෙ ධර්මයෙ ඉස්සරහට යන්න පුළුවන් වෙන්නෙ ශ්‍රද්ධාව ඇතිකර ගන්න කෙනාට යි. එයා ධර්ම මාර්ගයේ මූලික පියවරට පැමිණෙනවා. ඒ තමයි **ශ්‍රද්ධානුසාරී** වීම. ඊට පස්සෙ එයා පංච උපාදානස්කන්ධය එයා නුවණින් විමසනව. එයා තමයි **ධම්මානුසාරී** කෙනා. මෙහෙම විමස ගෙන යද්දි පංච උපාදානස්කන්ධය අවබෝධ වෙනවා. අන්න එදාට එයා **සෝතාපන්න** වෙනවා. පංචුපාදනස්කන්ධය අවබෝධ කර ගෙන පංච උපාදානස්කන්ධය කෙරෙහි තියන තණ්හාව මුළුමනින් ම ප්‍රහාණය කරපු දවසට එයා අර්හත්වයට පත් වෙනවා. මෙන්න මේ විදිහට පැහැදිලි වැඩ පිළිවෙලක්, පැහැදිලි ගමන් මාර්ගයක්, පැහැදිලි

ඉලක්කයක් තියෙන ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්මයක් තමයි අපේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ. ඉතින් මේ ධර්ම මාර්ගය තියෙන්නෙ ක්‍රමයෙන් අවබෝධය කරා යන වැඩපිළිවෙළක්.

බෞද්ධ ජනතාව අද මං මුලා වෙලා.

ධර්මය තුළින් බලනකොට හරි ම පුදුම යි. බෞද්ධ වේශයෙන් ඉන්න ජනතාවට මොකද මේ වෙලා තියෙන්නෙ කියලා. බොහෝ දෙනෙක් දීර්ඝ සංසාර ගමනක් යන්න ලැස්ති වෙනවා. කිසි ම බුද්ධ දේශනාවක නැහැ දීර්ඝ සංසාර ගමනක් යන්න ලැස්ති වෙන්න කියලා.

දැන් බලන්න උන්වහන්සේ මේක වදාරල තියෙන්නෙ පංචුපාදානස්කන්දය දිහා මේ විදිහට බලන්න කියල යි. අතීතයේ රූපය විසින් මාව කාල දම්ම. වේදනාව විසින්, සංඥාව විසින්, සංස්කාර විසින්, විඤ්ඤාණය විසින් මාව කාල දම්මා. මම අනාගතයේ රූපය පැතුචොත් ඒ රූපය මාව කාල දමාවි. මම අනාගතයේ වේදනාව, සංඥාව, සංස්කාර, විඤ්ඤාණ පැතුචොත් අනාගත පංචුපාදානස්කන්ධය විසිනුත් වර්තමාන පංචුපාදානස්කන්ධය මා ව විනාශ කරනව වගේ මාව කාල දමාවි. ඒ නිසා මට අනාගත පංචුපාදානස්කන්ධයක් ඕනිත් නැහැ. මම වර්තමාන පංචුපාදානස්කන්ධය කෙරෙහි අවබෝධයෙන් ම කළකිරෙනවා කියල නුවණින් කල්පනා කරල මේ පංචුපාදානස්කන්ධ කෙරෙහි කළකිරෙන්න කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා.

අනිත්‍ය දේ කොහොමත් අනිත්‍ය ම යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හිඤ්ඤන් වහන්සේලාගෙන් මේ විදිහට අහනවා. එතකොට හිඤ්ඤන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේට පිළිතුරු දෙනවා.

“පින්වත් මහණෙනිල රූපය නිත්‍ය ද?” “අනිත්‍ය ද?”

“අනිත්‍යය යි”

“යමක් අනිත්‍ය නම් ඒක දුකක් ද? සැපක් ද?”

“ඒක දුක යි.”

“යමක් අනිත්‍යය නම්, දුක නම්, වෙනස් වෙන ස්වභාවයට අයිති නම්, එය මම, මාගේ, මාගේ ආත්මය කියල ගැනීමට සුදුසු ද?”

“සුදුසු නැහැ”

වේදනාව විතරක් නිත්‍ය වෙයි ද?

“පින්වත් මහණෙනි, වේදනාව නිත්‍ය ද? අනිත්‍ය ද?”

“අනිත්‍යය යි”

“යමක් අනිත්‍ය නම් ඒක දුකක් ද? සැපක් ද?”

“ඒක දුක යි.”

“යමක් අනිත්‍යය නම්, දුක නම්, වෙනස් වෙන ස්වභාවයට අයිති නම්, එය මම, මාගේ, මාගේ ආත්මය කියල ගැනීමට සුදුසු ද?”

“සුදුසු නැහැ”

සංඥාවන් අනිත්‍යය ම නමයි.

“පින්වත් මහණෙනි, සංඥාව නිත්‍ය ද? අනිත්‍ය ද?”

“අනිත්‍යය යි”

“යමක් අනිත්‍ය නම් ඒක දුකක් ද? සැපක් ද?”

“ඒක දුක යි.”

“යමක් අනිත්‍යය නම්, දුක නම්, වෙනස් වෙන ස්වභාවයට අයිති නම්, එය මම, මාගේ, මාගේ ආත්මය කියල ගැනීමට සුදුසු ද?”

“සුදුසු නැහැ”

සංස්කාරන් ඒ විදිහම යි.

“පින්වත් මහණෙනි, සංස්කාර නිත්‍ය ද? අනිත්‍ය ද?”

“අනිත්‍යය යි”

“යමක් අනිත්‍ය නම් ඒක දුකක් ද? සැපක් ද?”

“ඒක දුක යි.”

“යමක් අනිත්‍යය නම්, දුක නම්, වෙනස් වෙන ස්වභාවයට අයිති නම්, එය මම, මාගේ, මාගේ ආත්මය කියල ගැනීමට සුදුසු ද?”

“සුදුසු නැහැ”

එහෙනම් විඤ්ඤාණයන් අනිත්‍යය ම තමයි.

“පින්වත් මහණෙනි, විඤ්ඤාණය නිත්‍ය ද? අනිත්‍ය ද?”

“අනිත්‍යය යි”

“යමක් අනිත්‍ය නම් ඒක දුකක් ද? සැපක් ද?”

“ඒක දුක යි.”

“යමක් අනිත්‍යය නම්, දුක නම්, වෙනස් වෙන ස්වභාවයට අයිති නම්, එය මම, මාගේ, මාගේ ආත්මය කියල ගැනීමට සුදුසු ද?”

“සුදුසු නැහැ” කියල භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේට හිඤ්ඤන් වහන්සේලා පිලිතුරු දුන්නා.

ඊ ළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණවා “පින්වත් මහණෙනි, ඔබ පංචුපාදානස්කන්ධය මෙන්න මේ විදිහට විදර්ශනා වඩන්න. අතීතයේ නිරුද්ධ වී ගිය යම් රූපයක් ඇද්ද, අනාගතයේ පහළ නොවූ යම් රූපයක් ඇද්ද, ඒ රූපක් අනිත්‍ය වශයෙන් වඩන්න” කියල පෙන්නල දෙනව. ඒ විතරක් නෙමෙයි වර්තමානයේ හටගෙන තිබෙන යම් රූපයක් ඇද්ද, ඒ රූපයක් අනිත්‍ය වශයෙන් වඩන්න

කියනව. ඇයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ විදිහට අතීත, අනාගත, වර්තමාන කියන අවස්ථාවන් තුන ම අනිත්‍ය වශයෙන් වඩන්න කිව්වෙ ?

මේ හැම කාලයකට ම අපේ හිත දුවනව.

දැන් සමහරු නම් කියාගෙන යනවා අතීතෙකුත් නැහැ, අතීතය ගෙවිල ඉවර යි. අනාගතය ඇවිල්ල නැති නිසා අනාගතයකුත් නැහැ. වෙනස් වන නිසා වර්තමානෙකුත් නැහැ කියලා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙ දේශනා වල පැහැදිලිව ම තියෙනවා අතීතය අනිත්‍ය වශයෙන් වඩන්න කියලා. උත්වහන්සේ වදාරණවා අතීතය 'මම නොවේ, මගේ නො වේ, මාගේ ආත්මය නො වේ' කියල අනභරන්න කියලා. මොකද එහෙම කියන්න හේතුව. අතීතය අල්ලගෙන අපේ හිත දුවනවා. අනාගතය අල්ලගෙන අපේ හිත දුවනවා. වර්තමානය අල්ලගෙනත් අපේ හිත දුවනවා.

ඒ නිසා ම අපේ හිත තුළ අතීත පංචුපාදානස්කන්ධය කෙරෙහි ආශාව පවතිනවා. අනාගත පංචුපාදානස්කන්දය ගැනත් ආශාව පවතිනවා. වර්තමානයේ මේ හටගෙන තිබෙන පංචුපාදානස්කන්ධය ගැනත් ආශාව පවතිනවා. අන්න ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ අනිත්‍ය වශයෙන්, දුක් වශයෙන්, අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් විමස විමස බලන්න කියනවා. අන්න ඒ විදිහට බලන කෙනා තමයි මේක අවබෝධ කරගන්නෙ.

මේ පංචුපාදානස්කන්ධයේ පැවැත්ම එකොළොස් හැතක පවතිනවා.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේකෙදි වදාරණවා පංචුපාදානස්කන්ධය අතීත වශයෙන්, අනාගත වශයෙන්, වර්තමාන වශයෙන්, ආධ්‍යාත්මික (ඒ කියන්නෙ තමා යයි සලකන), ඊ ළඟට බාහිර (ඒ කියන්නෙ තමාගෙන් පිට), ඊ ළඟට ගොරොසු ස්වභාවයෙන් යුතු, සියුම් ස්වභාවයෙන් යුතු, පහත් ස්වභාවයෙන් යුතු, උසස් ස්වභාවයෙන් යුතු, දුරින් පවතින, ළඟ පවතින පංචුපාදානස්කන්ධ අනිත්‍යය යි, දුක යි, අනාත්ම යි, මම නො වේ, මගේ නො වේ, මගේ ආත්මය නො වේ කිය කියා විදර්ශනා වඩන්න කියලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ආර්ය ශ්‍රාවකයා අන්න. ඒ විදිහට විදර්ශනා වඩනකොට එයා පංචුපාදානස්කන්ධය වීසි කරල දානවා කියලා. එයා පංචුපාදානස්කන්ධයට තණ්හාවෙන් බැඳෙන්නෙ නැහැ. දුරින් ම දුරු කරල දානවා පංචුපාදානස්කන්ධය කම්පා කරවල දානවා. එයා රැස් කරන්නෙ නැහැ. මොනව ද රැස් කරන්නෙ නැත්තේ? රූප රැස් කරන්නෙ නෑ වේදනාව, සංඥාව, සංස්කාර, විඤ්ඤාණය යන මේව රැස් කරන්නෙ නෑ. ඒ නිසා එයා අත හැරල දානවා. කිසිදේකට බැඳෙන්නෙ නෑ.

නිවන් දකින්න නම් මේ විදිහට ම විමසන්න ඕන.

එයා රූපය අතහරිනවා, වේදනාව අතහරිනවා, සංඥාව අතහරිනවා, සංස්කාර අතහරිනවා, විඤ්ඤාණය අතහරිනවා. රැස් කරන්නෙ නෑ. අන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරනවා හරිම ලස්සන කියමනක්. එයා රූපය නිවල දානවා, පත්තු කරන්නෙ නෑ කියලා. විදීම නිවල දානවා, පත්තු කරන්නෙ නෑ කියලා. සංඥාව නිවල දානවා, පත්තු කරන්නෙ නැහැ කියලා. සංස්කාර නිවල දානවා, පත්තු කරන්නෙ නැහැ කියලා. විඤ්ඤාණයත් නිවල දානවා, පත්තු කරන්නෙ නැහැ කියලා. අන්න එයා තමයි ජීවිතය අවබෝධ කරගන්න කෙනා. වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය පරිපූර්ණ වශයෙන් ම අවබෝධ කරගන්න කෙනා කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා.

අපි කාටත් පිළිසරණ මේකයි.

දැන් අපි සියළු දෙනා ම කාලයක් කිසිසෙ මේ පංචුපාදානස්කන්ධයෙ පහර කෑමට අහුවෙලා. පංචුපාදාන ස්කන්ධයේ ග්‍රහණයට අහුවෙලා. පංචුපාදානස්කන්ධය වීසින් අපි ව කාල දමනවා. ඉතින් අපි තව දුරටත් පංචුපාදානස්කන්ධයට අපි ව විනාශ කර දමන්නට අපි ව කා දමන්නට ඉඩදෙන්න ඕනි ද? නැහැ. මේ පංචුපාදානස්කන්ධයේ යථාර්ථය අවබෝධ කරල මේකෙන් නිදහස් විය යුතු යි. ඒ සඳහා මේ පංචුපාදානස්කන්ධයේ යථාර්ථය අප සියළු දෙනාට ම අවබෝධ වේවා! මේ ගෞතම බුද්ධ ශාසනය තුළදී ම වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරගෙන උතුම් නිර්වාණ ධර්මය අප සියළු දෙනාට ම අවබෝධ වේවා!

සාදු! සාදු!! සාදු!!!

වතුරාර්යසහනවබෝධයට ධර්ම දේශනා

මහමේවිහා
සදහම් ප්‍රකාශන

බීජ සූත්‍රය

(පැළවෙන ගැන වදාළ දෙසුම)

සංයුත්ත නිකාය 3 - බන්ධ සංයුත්තය - උපය වර්ගය

බීජ සුත්‍රය

(පැළවෙන ගැන වදාළ දෙසුම)

සංයුක්ත නිකාය 3 - බන්ධ සංයුක්තය - උපය වර්ගය

දැන් මේ පින්වතුන් සුදානම් වෙන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සුවිශේෂ දේශනයකට සවන් දෙන්න යි. මේ උතුම් බුද්ධ දේශනය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ පැළවෙන දේවල් සමූහයක් මුල් කර ගෙන යි. ඒ නිසා මේ දේශනාවට කියනව “බීජ සුත්‍රය” කියල. මේ දේශනාව සඳහන් වෙන්නෙ සංයුක්ත නිකායේ තුන් වන කොටසෙ.

දහම් දෙසුවෙ එකම ඉලක්කයක් උදෙසා යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ සෑම දේශනාවක ම ඉලක්කය ඉතා පැහැදිලි යි. ඒ තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධය. බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්බුද්ධත්වයට පත්වුනේ චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කිරීමෙන් ම යි. තමන්වහන්සේ විසින් අවබෝධ කරගත්තු චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අනිකුත් සත්වයන්ටත් අවබෝධ කිරීමේ අරමුණින් දඹදිවි තලය සිසාරා අවුරුදු හතළිස් පහක් පුරාවට උන්වහන්සේ වැඩම කළේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය විවිධ විවිධ ලෙස කියා දෙමින් ම යි. චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කළේ නැත්නම් අපි විතරක් නෙමෙයි මේ ලෝක සත්වයා ම අමාරුවෙ වැටෙනවා. චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ නො කළොත් මේ

ජීවිතයේ නරක තැනකට නො ගියත්, ඊළඟ ජීවිතය නරක තැනකට නො ගියත්, ඊළඟ ජීවිතයේ දී හරි නරක තැනකට යනවා. ආර්ය සත්‍යය අවබෝධ කිරීමෙන් ඇතිවෙන රැකවරණය වෙත කිසිම දෙයකින් ලබන්න බැහැ. ඒ නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ නිරන්තරයෙන් ම පෙන්වා වදාළේ වතුරාර්ය සත්‍යය ම අවබෝධ කරන්න කියලා.

පින් කරල සෑහීමට පත්වෙන්න එපා !

සමහර විට කෙනෙක් මෙහෙම කියන්නට පුළුවන්. "මම සිල් රකින කෙනෙක් පින් දහම් කරන කෙනෙක්. මම කාටවත් වරදක් කරන කෙනෙක් නෙමෙයි. ඒ නිසා මට ඔය වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරන්න ඕන නැ. මට ඔය ඇති." කියලා කෙනෙක් සෑහීමකට පත්වෙලා කියන්න පුළුවන්.

අපි එයා ගැන මෙහෙම හිතමු. එයා දන්දෙනවා, සිල් රකිනවා, නමුත් ආර්ය සත්‍යය අවබෝධයට සිත යොමු කරන්නෙ නැහැ. ඉතින් එයා මරණයට පත්වෙලා කරපු පින්වල විපාකය හැටියට ඔන්න එයා ආයෙත් මිනිස් ලෝකෙට එනවා. ඔන්න දන් එයා ඇමරිකාවේ හරි, එංගලන්තෙ හරි ඉපදිල ඉන්නවා. දෑත් මෙයා හොඳට ඉංග්‍රීසි කථා කරනවා. සන්නෝෂයෙන් කාලා බීලා සැප සේ ඉන්නවා. පින් දහම් කරපු කෙනෙක් නිසා ගොඩාක් ලස්සනයි කියලත් අපි හිතමු. නමුත් ඒ ජීවත්වන රටේ කර්ම කර්ම එල ගැන විශ්වාසයක් නැහැ. වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධය ගැන කථා කරන්නෙ නැහැ. පංචානන්තරිය පාප කර්ම කියන්නෙ මොනව ද කියලවත් දන්නෙ නැහැ.

වැදගත් විදිහට දෙමව්පියන් ව මරණ හැටි.

දන් එවැනි රටවල් වල සම්මුතියක් තියනවා කෙනෙක් දුක් විදිනවට වඩා හොඳයි මැරෙන එක කියලා. අශ්වයෙක් වගේ සතෙක් නම් වෙඩි තියල දානවා. බල්ලො, බළල්ලු වගේ සත්තු නම් ඉන්ජෙක්ෂන් එකක් ගහල මරණවා. දන් ඒක මිනිස්සුන්ටත් අනුමත කරල තියෙනවා.

අපි හිතමු ඒ රටේ ඉපදිලා පින්වත්ත ජීවිතයක් ගත කරන ඒ කෙනාගේ අම්මා අසනීපයක් වෙලා ඉස්පිරිතාලේ ලෙඩ ඇදක දුක් විදිනවා කියලා. ඉතින් මේ පුතා කියනවා "මගේ අම්ම දුක් විදිනවට වඩා හොඳයි සාමකාමී ව මරණයට පත් වුණා නම්" කියල. ඇයි එහෙම කියන්නේ? ඒ අය මෙලොව පරලොව ගැන දන්නේ නැහැ. සතර අපායක් ගැන විශ්වාසයක් නැහැ. ඉතින් ඊට පස්සේ දොස්තරවරු කියනව "එහෙනම් මේ ලිපිය අත්සන් කරන්න" කියලා. ඉතින් එයා මොකද කරන්නේ? ඒ ලිපියට අත්සන් කරනවා. අම්ම මරන්න කැමතියි කියලා. ඊට පස්සේ මොකද වෙන්නේ? ඉන්ජෙක්ෂන් එකක් විදිනවා අම්මව මැරෙන්න. මේක බටහිර රටවල දැන් සිද්ධවෙන දෙයක්. ඒ ඉන්ජෙක්ෂන් එක විදලා අම්ම මැරණ ගමන් ඒ අත්සන් කරපු දරුවන්ට කර්මයක් රැස්වෙනවා. මොකක් ද කර්මය? ආනන්තරිය පාප කර්මය. ඒ කියන්නේ මරණයෙන් මත්තේ කල්පයක් නිරයේ ගිහින් දුක් විදින්න සිදුවෙනවා. ආනන්තරිය පාප කර්මයකට අනුවෙනවා කියන්නේ මේ ජීවිතේ අවසන් වුණාට පස්සේ අනිවාර්යයෙන් ම නිරයේ උපදිනවා.

නො දන්නාකම නිදහසට කාරණයක් නෙමෙයි.

දැන් ඉතින් මෙයා දන්නේ නැහැ තමන්ට ආනන්තරිය පාප කර්මයක් සකස් වුණා කියලා. එයා හිතන්නේ "මම අපේ අම්මට සැනසිලිදායක මරණයක් සකස් කරල දුන්නා. අම්ම දැන් හොඳ තැනක ඇති" කියල යි. එහෙම හිත හිතා ඉන්නකම් මෙයා හොඳට කකා බිබි ජීවත් වෙවි. නමුත් මරණින් මත්තේ කල්පයක් නිරයේ දුක් විදින්න වෙනවා. අපි හිතමු නිරයේ දුක් විදල දුක් විදල ආයෙමත් මනුස්ස ලෝකෙම එනව කියලා. එතකොට මෙහි බුද්ධ ශාසනයත් ඉවර යි. මෙන්න මේ නිසා චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කර නො ගන්න කෙනාගේ ජීවිතයට තියෙන අනතුර මෙතෙකැයි කියල කියන්න බැහැ.

ලංකාවේ පෘථග්ජනයෙකුටත් මේක වෙන්හ ගිහිල්ලා.

මෙව්වර පින් පව් ගැන කුසල් අකුසල් ගැන කලා කරන අපේ රටේ පවුලකටත් පහුගිය දවසක මේ අපරාධය සිද්ධවෙන්න ගිහිල්ල අනුනවයෙනුයි බේරුණේ. ඉතින් ඒ වගේ පිරිසකටත් මේක

වෙන්න ගියා නම්, බටහිර පවුල්වලට මේක සිද්ධ වෙන එක අහන්නක් දෙයක් ද? පිටරටකදී ලංකාවේ හිටපු කට්ටියකගෙ අම්ම කෙනෙක් අසනීප වෙලා ඉස්පිරිතාලෙ ඉන්දද්දී දුව ගියා අම්මව බලන්න. මේ දුව ඉංග්‍රීසි ක්‍රමයට හිතන කෙනෙක්. ඉතින් මේ දුව දොස්තර මහත්තයට කියල තියෙනවා මේ අම්ම ව මරණයට පත්වෙන්න ඉන්ජෙක්ෂන් එකක් ගහන්න කියලා. දොස්තර මහත්තයා එයාගෙන් අහල තියෙනව මේ පවුලේ කී දෙනෙක් ඉන්නවද කියල. ඉතින් තව දරුවො ඉන්නව කීව්වහම එක්කෙනෙක්ගේ කැමැත්තට මේක කරන්න බැහැ. දරුවෝ ඔක්කොම අත්සන් කරන්න ඕනි කියලා. දොස්තර මහත්තය අර දුවට කීව්වා. පස්සෙ දරුවො හතරදෙනා ම ඇවිල්ල අම්ම ලෙඩ ඇදේ ඉන්නව බලලා අතින් දරුවො අඬල තියෙනවා අපට නම් බැහැ අම්ම ව මරන්න අත්සන් කරන්න කියල. බැරිවෙලාවක් දරුවෝ හතරදෙනා ම අත්සන් කළා නම් මරණින් මත්තෙ හතරදෙනා ම නිරයේ. අන්න ඒකයි මේ ධර්මයේ තියෙන ඇත්ත ස්වභාවය. බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් හැරල මේ ලෝකේ කිසි ම කෙනෙක් කර්මයේ හයානකකම පෙත්වල දෙන්නෙ නැහැ. මේ සංසාර ගමනෙ තියෙන අනතුර බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් හැර වෙන කෙනෙකුට අවබෝධ කර ගන්න ශක්තියකුත් නැහැ. අවබෝධයෙන් ම දන්න නිසයි මේ සංසාර දුකින් නිදහස් වෙන්න කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා දුන්නෙ. බාහිර කෙනෙකුට ඒක අවබෝධ කරගන්න තරම් ශක්තියක් නැහැ.

මඟුල් ගෙදර යද්දී ආයුධයකින් පහර දීම.

අන්න ඒ නිසයි අපි බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ යන්නෙ. ඒ නිසයි අපි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාල ධර්මය සරණ යන්නෙ. ඒ නිසයි අපි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක මහා සංසරත්තය සරණ යන්නෙ.

ජීවිතේ අවබෝධ කරන්න තියෙන්නෙ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය ම යි. ඒක උපමාවකින් උන්වහන්සේ වදාලෙ මෙහෙම යි. ආයුධයකින් පහර කාපු කෙනෙක් ඒ තුවාලය සනීප කරගන්න මහන්සි වෙනවා වගේ මහන්සියක් ඒ වෙනුවෙන් ගන්න ඕනි කියල යි. චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධකර ගන්න ඒ වගේ

උනන්දුවක් තියෙන්න ඕනි කියලා උන්වහන්සේ වදාලා. දැන් ඔන්න කෙනෙක් මඟුල් ගෙදරක යන්න ලැස්ති වෙනවා. එයා අළුත් සාරියක් ඇඳගෙන, මාල දාලා, වළලු දාලා, කොණඩේ මල් ගහගෙන පිටත් වෙලා යනවා. අතර මගදී කෙනෙක් හැංගිලා ඉඳලා ආයුධයකින් පහර දෙනවා. දැන් මෙයා මොකද කරන්නෙ? ආයේ ගෙදර ගිහිල්ල ඒ ඇඳුම අයින් කරල වෙන ඇඳුමක් ඇඳගෙන මඟුල් ගෙදර යනවද? නැත්නම් ඉස්පිරිතාලෙ යනවද? එයා කෙළින්ම යන්නෙ ඉස්පිරිතාලෙට. අනිත් හැම ගමනක් ම නවත්වල එයා මහන්සි ගන්නෙ කුවාලය සනීප කරගන්න. නැත්නම් මැරෙන්න පුළුවන්. අන්න ඒ වගේ හදිස්සියක් වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගන්න අවශ්‍යයි කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා.

අන්ධබාල පහගිජන අයට නම් හදිසියක් නැහැ

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්ක අපේ මනසේ ස්වභාවය. අපේ මනසේ ස්වභාවය අපි ගනන් ගන්නෙ නැහැ. බරපතලයි කියල තේරෙන්නෙ නැහැ. ඒ නිසා ම අපට හදිසියක් නැහැ. අපි ඉතින් හිතාගෙන ඉන්නෙ අපේ ජීවිතේ සාමාන්‍ය වැඩ කටයුතු කරගන්න ගමන් ම හිමිට හිමිට ධර්මය අවබෝධ කරගන්නත් බැරියැ කියල. මේක තමයි සාමාන්‍ය මනුස්සයාගේ මනසේ ස්වභාවය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් පහළ වෙලා ඒ වතුරාර්ය සත්‍යය ගැන නොයෙක් උපමා වලින් කියල දෙනවා. මේ මේ විදිහට කරන්න. මේ විදිහට පිළිපදින්න කියලා. නුවණ තියෙන කෙනා අවබෝධ කර ගන්නවා. ඒ අනතුර වටහා ගත්තෙ නැත්නම් දිගට හරහට වරදිනවා.

මේ උතුම් මොහොත අතහැර ගන්න එපා !

පින්වතුනි, අපේ මේ බුද්ධිය ධර්මය අවබෝධ කිරීමට සුදුසු ආකාරයකට නිර්මාණශීලී ලෙස සකස් වෙන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයෙන් විතරයි. හැබැයි අපි උන්වහන්සේගේ ධර්මය අපට ඕනෑ ආකාරයට අර්ථ දක්වන්න ගියොත්, අපට ඕනෑ ආකාරයට තෝරන්න ගියොත් අපිත් නො මග යනවා. අහන අයත් නො මග යනවා. එහෙම කෙනාට ධර්මය අවබෝධ කර ගන්න හම්බවෙන්නෙ

නැහැ. අන්ත ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ව සරණ යන කෙනා නිහතමානී ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙන්න ඕනැ.

කාමයන් නිසා කොට්ටර නම් අපි මැරුම් කාලා ඇද්ද?

ඔය කොට් ගහන පැත්තක පවුලක අම්මයි තාත්තයි එක දුවෙකුයි පුතෙකුයි වතුපිටි වවාගෙන කුඹුරු වැඩ කරගෙන හිටිය. ඒ ගම්වලට කොට් ගහන්න පටන් ගත්ත. දන් එතකොට ඒ මිනිස්සුන්ට අනතුරක් නැද්ද? අනතුරක් තියෙනව. මේ අනතුර දකුණු අම්මයි දරුවෝ දෙන්නයි කල්පනා කළා මේ ගෙවල් දොරවල් ඉඩකඩම් අල්ලගෙන හරියන්නෙ නැ. මේවා දමල ගිහිල්ල පණ බේරගන්න ඕනි කියල. මේ අය තාත්තට කිව්ව "අපි මේවා දාල පැනල යමු" කියල. තාත්තා කිව්වා "මම මේවා දුක්මහන්සි වෙලා හදාගත්තු දේවල්. මම අවුරුදු හතළිස් පහක් තිස්සෙ මේකෙ ම යි හිටියෙ. උඹල පලයල්ලා. මට ප්‍රශ්නයක් නැහැ" කියල. බලන්න මේ කාමයන් නිසා තාත්තට අනතුර දකින්න බැරුව ගියා. දරුවෝ ඒ අනතුර දක්ක. ඉතින් අම්මයි දරුවෝ දෙන්නයි පැනල ගිහිල්ල බේරුණා. එදා රැ ගමට කොට් ඇවිල්ල මේ තාත්ත ව පෙනි පෙනි කපල මරල දුම්මා. දුක්කද එතකොට අනතුර දකින්නෙ නැතිව ප්‍රමාද වෙන එකේ තියන භයානකකම.

ධර්මය හැර වෙන පිහිටක් නැහැ

බුදුරජාණන් වහන්සේලා තමයි අප්‍රමාදී වීම ගැන හදිසිය ගැන වදාරන්නෙ. අප්‍රමාදී වෙන්න ඕන, හදිසි වෙන්න ඕන මොකට ද? චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කිරීමට යි.

ඉතින් අපි කවුරුත් දුක නම් වූ ආර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගන්න ඕන. දුක හට ගැනීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය ප්‍රභාණය කරන්න ඕන. දුක නැති වීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය සාක්‍ෂාත් කරන්න ඕන. දුක නිරුද්ධ වීම පිණිස තියෙන මාර්ගය වන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් වඩන්න ඕන. මෙන්න මේ විදිහට චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමට අවශ්‍ය පසුබිම අපි සකස් කරගත්තොත් සියලු අනතුරු වලින් නිදහස් වෙලා පූර්ව ආරක්‍ෂාව තියන ජීවිතයක් ගොඩනගා ගන්න පුළුවන් වෙනවා. මේ සංසාර දුකින් නිදහස් වෙන්න අපට පුළුවන් වෙනවා.

දක කියන්නේ අවබෝධ කළ යුතු දෙයක්

බුදුරජාණන් වහන්සේ දුකට ආර්ය සත්‍යය කියන්නේ මොකක් ද කියල විස්තර වශයෙන් දේශනා කළා. ඉපදීම දුක යි. (ඡාතිපි දුක්ඛා) ඡරාවට පත් වීම දුක යි. (ඡරාපි දුක්ඛා) මරණයට පත් වීම දුක යි. (මරණමපි දුක්ඛා) ඒ විතරක් නෙමෙයි රෝග පීඩා වැළඳීමත් දුක යි. (ව්‍යාධිපි දුක්ඛෝ) අප්‍රියත් සමඟ එක්වීම දුක යි. (අප්පියෙති සම්පයෝගෝ දුක්ඛෝ) ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීමත් දුක යි. (පියෙති විප්පයෝගෝ දුක්ඛෝ) කැමති දේ නොලැබීමත් දුක යි. (යම්පිච්ඡං හ ලභති තම්පි දුක්ඛං) මෙහෙම විස්තර කරල උන්වහන්සේ දේශනා කළා මේ මුළු මහත් දුක ම හකුළුවල කිව්වොත් පංච උපාදාන ස්කන්ධය ම දුකයි කියල. (සංඛිත්තේන පංචපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා)

එක එක විදිහට පැලවෙන දේවල් තියෙනවා

මේ බීජ සූත්‍රය බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලේ පංච උපාදානස්කන්ධය මුල් කරගෙන යි. උන්වහන්සේ වදාලා පැලවෙන දේවල් පහක් තියෙනව කියල.

1. මුල් වලින් පැලවෙන දේවල්
2. අතු වලින් පැලවෙන දේවල්
3. පුරුක් වලින් පැලවෙන දේවල්
4. දූළු වලින් පැලවෙන දේවල්
5. අරට වලින් පැලවෙන දේවල්

මේ ආකාර පහෙන් ම පැළ හට ගන්නව. බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා "ඔය පැලවෙන දේවල් ඔක්කොම කුණුවෙලා නම්, පොළොව තිබ්බා කියල වතුරත් තිබ්බා කියලා පැලවෙයි ද?" කියල. හිඤ්ඤත් වහන්සේලා පිළිතුරු දෙනවා "පැලවෙන්නේ නැහැ" කියලා. ඊළඟට උන්වහන්සේ අහනවා "පැලවෙන දේවල් හොඳට තියෙනවා නම් පොළොවත් හොඳට තියෙනවා නම්, ඒත් වතුර නැත්නම් පැලවෙයි ද?" කියලා. "ඒත් පැලවෙන්නේ නැ" කියලා උන්වහන්සේලා පිළිතුරු දෙනවා.

හේතු නැත්නම් පැළ හටගන්නේ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඊළඟට හිඤ්ඤත් වහන්සේලාගෙන්

අහනවා “මහණෙනි, මේ පැළවෙන දේවල් හොඳට තියනවා නම්, පොළොවත් හොඳට තියනවා නම්, වතුරත් හොඳට තියෙනවා නම් මොකද වෙන්නේ?” කියලා. භික්ෂුන් වහන්සේලා පිළිතුරු දෙනවා “එතකොට නම් පැළවෙන දේවල් හොඳට මුල් ඇදලා, හොඳට අතු ඉති විසිරිලා හොඳින් වැඩෙනවා” කියලා.

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා “පින්වත් මහණෙනි, මේ පංච උපාදානස්කන්ධයේ ක්‍රියාකාරීත්වයත් ඔන්ත ඔය විදිහම යි” කියලා. උන්වහන්සේ වදාලා මේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර කියන හතර හරියට පොළොව වගේ කියලා. පැළවෙන දේ තමයි විඤ්ඤාණය. තණ්හාව නමැති වතුරෙන් තමයි තෙත් වෙච්ච වැඩෙන්නේ කියලා. අපි දන්නවා පොළොවට වතුර දාපුවහම පොළොව තෙමෙනවා. හොඳට තෙතමනය තියෙන පොළොව ඇතුළට මුල් විහිදිලා ගිහිල්ලා, පොළොවේ පිහිටලා, වතුරෙන් තෙම් තෙම් තමයි ගහක් වැඩෙන්නේ. එතකොට පොළොවත් තෙමෙන්න ඕන. ගහත් තෙමෙන්න ඕනෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා ඒ විදිහට ම රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර කියන පොළොවත් විඤ්ඤාණය කියන පැළයත් තණ්හාවෙන් තෙම් තෙම් තමයි මේ පංච උපාදානස්කන්ධය වැඩෙන්නේ කියලා.

මෙහින මෙහෙම යි විඤ්ඤාණය තියෙන්නේ

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේකෙදි බොහෝම ලස්සනට විස්තර කරනව (රූපුපයං භික්ඛවේ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨේය්‍ය) “ පින්වත් මහණෙනි, විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තිබෙන්නේ රූපයේ බැසගෙන ම යි. (වේදනුපයං භික්ඛවේ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨේය්‍ය) විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තිබෙන්නේ වේදනාවේ බැසගෙන ම යි. (සඤ්ඤුපයං චා භික්ඛවේ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨේය්‍ය) විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තිබෙන්නේ සඤ්ඤාවේ බැසගෙන. (සංඛාරුපයං චා භික්ඛවේ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨේය්‍ය) විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තියෙන්නේ සංස්කාරයේ බැසගෙන.”

ඒ විතරක් නෙවෙයි උන්වහන්සේ වදාලා “(රූපාරම්මණං) විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තිබෙන්නේ රූපයේ පැත්තට හැරිලා.

(වේදනාරම්මණං) වේදනාවේ පැත්තට ම හැරිලා. (සඤ්ඤාපරම්මණං) සඤ්ඤාව පැත්තට ම හැරිලා. (සංඛාරාරම්මණං) සංස්කාර පැත්තට ම හැරිලා.

විඤ්ඤාණය පිහිටන්නේ ඔය ටිකේ ම නමයි

ඒ විතරක් නෙමෙයි විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තිබෙන්නෙ රූපයේ පිහිටලා. (රූපං පතිට්ඨං) වේදනාවේ පිහිටලා (වේදනා පතිට්ඨං) සංඥාවේ පිහිටලා (සඤ්ඤාපතිට්ඨං) සංස්කාර වල පිහිටලා (සංඛාර පතිට්ඨං භන්දුපසේවනං) තණ්හාවෙන් තෙත් වෙච්චි තමයි විඤ්ඤාණය (වුද්ධං චිරුල්භිං වේදුල්ලං ආපජ්ජෙය්‍ය) වඩා වර්ධනය වෙලා විපුල බවට පත්වෙන්නෙ.” එතකොට රූපයේ පිහිටලා, වේදනාවේ පිහිටලා, සඤ්ඤාවේ පිහිටලා, සංස්කාර වල පිහිටල තණ්හාවෙන් තෙත් වෙච්චි තමයි විඤ්ඤාණය වැඩෙන්නෙ. වඩා වර්ධනය වෙන්නෙ. විශාල බවට පත්වෙන්නෙ.

එහෙම නම් පින්වතුනි, මේ පංච උපාදානස්කන්ධ ක්‍රියාවලිය ගහක වැඩීම හා සමාන යි. අපි මේක විස්තර වශයෙන් හොඳට තේරුම් ගන්න ඕන.

රූපය කියන්නේ නැසී වැනසෙන නිසයි

අපි දන්නව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හටගත්තු දේට තමයි රූපය කියන්නේ කියලා. ඇයි සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු දේට රූපය කියන්නේ? නැසී වැනැසී යන නිසයි. උන්වහන්සේ පෙන්වලා දුන්නා. සතර මහා ධාතු ගැන මෙන්න මේ විදිහට බලන්න කියලා. පඨවි ධාතුව පොළොවට පස්වෙලා යන දෙයක් හැටියට බලන්න කිව්වා. ආපෝ ධාතුව ජලයේ දිය වී යන දෙයක් හැටියට බලන්න කිව්වා. තේජෝ ධාතුව උණුසුමට අයිති දෙයක් හැටියටත්, වායෝ ධාතුව හමාගෙන යන ස්වභාවයට අයිති දෙයක් හැටියටත් බලන්න කියල කිව්වා.

මේව නියෙන්නේ අපි තුළ ම යි

ඒ විතරක් නෙමෙයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපේ ශරීරයේ තියන සතර මහා ධාතු කොටසුත් වෙන් වෙන් හැටියට බෙද බෙදා

පෙන්නුවා. පයවි ධාතුව හැටියට මේ ශරීරයේ තියෙන කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම්, මස්, නහර, ඇට, ඇට මිදුළු, වකුගඩු, හදවත, අක්මාව, දළඹුව, බඩදිව, පෙනහළු, මහා බඩවැල්, කුඩා බඩවැල්, අමාශය, අසුවි, හිස්මොළ මේව තමයි බලන්න කීවේ.

ආපෝ ධාතූ හැටියට අපේ ශරීරයේ තිබෙන පිත, සෙම, සැරව, ලේ, ඩිහදිය, මේදය, කඳුළු, චූරුණු තෙල්, කෙළ, සොටු, සද මිදුළු, මුත්‍ර ආදී දේවල් බලන්න කීව්වා.

තේජෝ ධාතූව හැටියට අපේ ශරීරයේ තිබෙන අසනීපයක් හැදුනහම කය තවන උණුසුම, දිනෙන් දින කය දිරවන උණුසුම, කය විශේෂයෙන් දවන උණුසුම, ගන්නා ආහාර පාන දිරවන උණුසුම මෙන් මේවා බලන්න කීවා.

ඊ ළඟට අපේ ශරීරයේ තිබෙන වායෝ ධාතූව හැටියට උඩට ගමන් කරන වාතය, පහළට ගමන් කරන වාතය, කුස තුළ පවතින වාතය, බඩ වැල්, නහර, ධමනි, තුළ පවතින වාතය, අවයව සොළවන්න උපකාරී වන වාතය, ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කරන වාතය කියන මේවා වායෝ ධාතූව හැටියට වෙන් කරල බලන්න කීවා.

රූපය තුළ විඤ්ඤාණය බැස ගන්නවා

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ විදිහට වෙන් වෙන් වශයෙන් බෙදල පෙන්නපු සතර මහා ධාතූ කොටස් ඔක්කෝම එකතු කළාම ශරීරයක් හැදෙනවා. ඒක තමයි රූපය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා විඤ්ඤාණය මේ රූපයේ බැස ගෙන තිබෙනව කියලා. විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගන්නෙ නැත්නම් රූපය මුල් වෙලා විඤ්ඤාණයක් හට ගන්න විදිහක් නැහැ. ඒ කියන්නෙ විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන නැත්නම් වක්බු විඤ්ඤාණය (ඇසේ විඤ්ඤාණය) හට ගන්න විදිහක් නැහැ. විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන නැත්නම් සෝත විඤ්ඤාණය (කණේ විඤ්ඤාණය) හට ගන්න විදිහක් නැහැ. විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන නැත්නම් සාන විඤ්ඤාණය හට ගන්න විදිහක් නැහැ. විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන නැත්නම් ජීවිතා විඤ්ඤාණය හට ගන්න විදිහක් නැහැ. විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන නැත්නම්

කාය විඤ්ඤාණය හට ගන්න විදිහක් නැහැ. ඒ විතරක් නෙමෙයි විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන නැත්නම් මනෝ විඤ්ඤාණය හට ගන්න විදිහකුත් නැහැ. එහෙම නම් අපට හොඳටම තේරෙනව විඤ්ඤාණය රූපයේ බැස ගෙන යි පවතින්නෙ කියලා.

කෂම දැනීමකට ම කටට කෙළ උනහවා

දැන් අපි මෙහෙම හිතමු. අපිට රසවත් ආහාරයක් සිහිකරනකොට ම කටට කෙළ උනහවා තේද? සිතුවිල්ලක් සිහි කරපුවහම කටට කෙළ උනන්නෙ ඇයි? ඒකට හේතුව තමයි විඤ්ඤාණය රූපයේ බැසගෙන තිබීම. තණ්හාවෙන් පෙඟිල තිබීම. ඒ නිසයි ඒක වෙන්නෙ. හිතට ද්වේෂයක් ඇති උනත් ඒක ශරීරයට දූනෙනවා. රාගයක් ඇති උනත් ශරීරයට දූනෙනවා. බලන්න එතකොට විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය කොයි තරම් විදිහට රූපය තුළ බැසගෙන තියනවද කියලා. තණ්හාවෙන් තෙමී තෙමී තමයි මේක තියෙන්නෙ. ඒ නිසා කාටවත් අපිව තණ්හාවෙන් නිදහස් කරන්න බැහැ. “අනේ අපි ව සංසාර දුකින් නිදහස් කරවන්න කවුරුත් නැද්ද?” කියල හිතුවට වැඩක් නැහැ. මේක බාහිර කෙනෙකුගෙ ක්‍රියාවක් නෙවෙයි. මේක හේතුවල ධර්මයක් තුළ සිදුවෙව්ව සිදු වීමක්. ඒ නිසා හේතුව නැති කරනකම් ම ඵලය හැදෙනව.

ස්පර්ශයක් හැත්නම් වේදනාවක් කොයින් ද?

ඊළඟට අපි මේ විදිහට ම වේදනාව ගැනත් තේරුම් ගන්න ඕන. වේදනාව කියල කියන්නෙ විදීමට. විදීම තුනක් තියෙනවා. සැප විදීම, දුක් විදීම, උපේක්ෂා විදීම කියලා. යම් තැනක ස්පර්ශයක් හට ගන්නවා නම් එතන විදීමක් තියෙනවා. එහෙම නම් මේ වේදනාව කියන එක ස්පර්ශයෙන් හැදෙන එකක්.

ස්පර්ශය කියල කියන්නෙ කරුණු තුනක එකතු වීමට. ආයතන හය තුළ ම ස්පර්ශය ඇති වෙනවා. ඒ කියන්නෙ,

- ඇහැ තුළ කරුණු තුනක එකතු වීම සිද්ධ වෙනව
- කණ තුළ කරුණු තුනක එකතු වීම සිද්ධ වෙනව
- නාසය තුළ කරුණු තුනක එකතු වීම සිද්ධ වෙනව

- දිව තුළ කරුණු තුනක එකතු වීම සිද්ධ වෙනව
- කය තුළ කරුණු තුනක එකතු වීම සිද්ධ වෙනව
- මහස තුළ කරුණු තුනක එකතු වීම සිද්ධ වෙනව

කරුණු දෙකකින් ස්පර්ශයක් වෙන්වන නැහැ.

ස්පර්ශයක් සිද්ධ වෙන්වන නම් කරුණු තුනක් ම එකතු වෙන්ව ඕන. ඇහෙන් රූපයක් දකිනකොට ඇහැයියි, රූපයියි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙනව ඒක තමයි ඇසේ ස්පර්ශය කියන්නේ.

කණින් ශබ්දයක් අහනකොට කණයියි, ශබ්දයියි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙනවා. ඒක තමයි කණේ ස්පර්ශය කියන්නේ.

නාසයෙන් ගඳ සුවඳක් විඳිනකොට නාසයියි, ගඳ සුවඳයියි, විඤ්ඤාණයියි එකතු වෙනවා. ඒක තමයි නාසයේ ස්පර්ශය කියන්නේ.

දිවෙන් රසයක් විඳිනකොට දිවයියි, රසයියි, විඤ්ඤාණයියි එකතු වෙනවා. ඒක තමයි දිවේ ස්පර්ශය කියන්නේ.

කයෙන් පහසක් දැනගන්නකොට කයයියි, පහසයියි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙනවා ඒක තමයි කයේ ස්පර්ශය කියන්නේ.

මනසට අරමුණක් දැනෙන කොට මනස යි අරමුණ යි විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙනව. ඒක තමයි මනසේ ස්පර්ශය කියන්නේ.

ස්පර්ශය යම් තැනක හට ගන්නව නම් එතන තියෙන්නේ විඳීම. එහෙනම් විඳීම හට ගන්නත් විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය උපකාරී වෙනවා. ඒ කියන්නේ ස්පර්ශය තුළයි විඤ්ඤාණය තියෙන්නේ. ස්පර්ශය නිසා නම් විඳීම ඇති වෙන්නේ. අපි යම් සැපක් හරි, දුකක් හරි, උපේක්ෂාවක් හරි විඳිනකොට ඒ විඳීම තුළ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය ඇතුළත් වෙලා තියෙනවා. එතකොට අපි මොකද කරන්නේ? විඳීමට ඇළුම් කරනවා. අන්න එතකොට තණහාවෙන් තෙත් වෙනවා. ඒ නිසා විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය තමයි ඉදිරියට යන්නේ. එහෙම නැතුව විඳීම කියල කියන්නේ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වයෙන් පරිබාහිර එකක් නොවෙයි. එහෙනම් විඳීම තුළත් විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය තමයි තියෙන්නේ කියල අපි තේරුම් ගන්න ඕන.

හඳුනගන්නෙ සඤ්ඤාවෙන්

ඊ ළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා සඤ්ඤාව තුළත් විඤ්ඤාණය බැසගෙන තියෙනවා කියලා. සඤ්ඤාව අරමුණු කරගෙන තමයි විඤ්ඤාණය තියෙන්නෙ. ඒ කියන්නෙ සංඥාවේ පිහිටල තමයි විඤ්ඤාණය තියෙන්නෙ කියල උත්වහන්සේ දේශනා කලා.

සංඥාව කියන්නෙ හඳුනාගැනීමට. සංඥාව හය ආකාර යි.

- ඇසින් රූප හඳුන ගන්නව.
- කණින් ශබ්ද හඳුන ගන්නව.
- නාසයෙන් ගඳසුවඳ හඳුන ගන්නව.
- දිවෙන් රස හඳුන ගන්නව.
- කයෙන් පහස හඳුන ගන්නව.
- මනසින් අරමුණු හඳුන ගන්නව.

මේ හඳුනා ගැනීම ඇති වෙන්නෙත් ස්පර්ශය නිසයි. යම් තැනක ස්පර්ශය තියෙනව නම් හඳුනා ගැනීම තිබෙන්නෙත් එතන ම යි. එහෙනම් ඇහැ යි, රූප යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්න ඕන රූපයක් හඳුනගන්න.

කණ යි, ශබ්දය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්න ඕන ශබ්දයක් හඳුනගන්න.

නාසය යි. ගඳ සුවඳ යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්න ඕන ගඳ සුවඳක් හඳුනගන්න.

දිව යි, රසය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්න ඕන රසයක් හඳුනගන්න.

කය යි, පහස යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්න ඕන පහසක් හඳුනගන්න.

මනස යි, අරමුණු යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්න ඕන අරමුණක් හඳුන ගන්න.

මෙන්න මේ හඳුනාගැනීම තුළ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය

තියෙනවා. ඒ නිසා හදුනාගන්න දේ කෙරෙහි තණ්හාව ඇති වෙනවා. තණ්හාව ඇති වෙනකොට දිගින් දිගට ම පවතින්නේ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරීත්වය ම යි. එතකොට,

රූපය තුළත් විඤ්ඤාණය බැසගෙන තියෙනවා.

වේදනාව තුළත් විඤ්ඤාණය බැසගෙන තියෙනවා.

සංඥාව තුළත් විඤ්ඤාණය බැසගෙන තියෙනවා.

සංස්කාර වල විතරක් නැති වෙයි ද?

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා සංඛාරවලත් විඤ්ඤාණය බැසගෙන තියෙනවා. පංච උපාදානස්කන්ධයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ සංස්කාර කියල විස්තර කරන්නේ චේතනාව ම යි. උන්වහන්සේ වදාළාල ඒකට වචනයක් සංචේතනා කියල. දැන් එතකොට චේතනාව ඇති වෙන්නේ කුමක් ප්‍රත්‍යයෙන් ද? ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යයෙනුයි.

ඇස තුළ චේතනාවක් ඇතිවුණු හැම වෙලාවක ම ඒක ඇතිවෙලා තියෙන්නේ ස්පර්ශය නිස යි. ඒ කියන්නේ ඇසයි, රූපයයි විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම නිසයි. කණට දූනෙන ශබ්දයක් ගැන චේතනාවක් ඇති වෙන්නේ කණයි, ශබ්දයයි, විඤ්ඤාණය යි එකතුවේවිම නිසයි. නාසයට දූනෙන ගඳ සුවඳ ගැන චේතනා ඇති වෙන්නේ නාසයයි, ගඳසුවඳ යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම නිසයි. දිවට දූනෙන රස ගැන චේතනා ඇති වෙන්නේ දිව යි, රසය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම නිසයි. කයට දූනෙන පහස ගැන චේතනා ඇති වෙන්නේ කය යි, පහස යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම නිසයි.

මනසට දූනෙන අරමුණු ගැන චේතනා ඇති වෙන්නේ මනස යි, අරමුණු යි, විඤ්ඤාණය යි එකතුවීම නිසයි. එහෙම නම් චේතනා ඇති වෙන්න මුල් වෙලා තියෙන්නේ ස්පර්ශය ම යි.

විඤ්ඤාණයෙන් තොර ස්පර්ශයක් නැහැ.

දැන් බලන්න වේදනාව ඇති වෙන්න මුල් වුනේ ස්පර්ශය ම යි. ඒ ස්පර්ශය තුළ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරීත්වය තියෙනවා.

සඤ්ඤාව ඇති වෙන්න මුල් උනෙන් ස්පර්ශය ම යි. සංස්කාර ඇති වෙන්න මුල් වුනෙන් ස්පර්ශය ම යි. මේ ස්පර්ශය තුළ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය තියෙනවා. එහෙමනම් ස්පර්ශයක් ඇති වෙච්ච ගමන් ම විදීම, හඳුනා ගැනීම, චේතනා පහළ වීම කියන මේ ඔක්කෝම එකටයි සිදු වෙන්නෙ. ඒ ඔක්කොටෝම මුල් වුනේ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය යි.

පටලවාගෙන අමාරුවේ වැටෙන්න එපා !

බුදුරජාණන් වහන්සේ රූප, විඤ්ඤාණ, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර කියල පෙලගස්වන්නෙ නැතිව රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියල දැමීමෙ ඇයි? රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, කියන හතරට ම විඤ්ඤාණය මුල් වෙන නිසයි අන්තිමට දාලා තියෙන්නෙ. එතකොට විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය සම්පූර්ණයෙන් බල පවත්වන්නෙ රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර කියන මේ හතරේ බැසගෙන. මේ හතර ම අරමුණු කරගෙන. මේ හතරේ ම පිහිටලා තණ්හාවෙන් තෙමී තෙමී තියෙන්නෙ. තණ්හාවෙන් තෙමී තෙමී තියෙන නිසයි මේක පැළවෙන්නෙ.

විඤ්ඤාණය විතරක් පාවෙන්නෙ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේල දේශනා කරනවා “(යෝ භික්ඛවේ ඒවං චදෙය්‍ය) පින්වත් මහණෙනි, කවුරුහරි කෙනෙක් මෙන්න මෙහෙම කිව්වොත් (අහමඤ්ඤත්‍ර රූපා) රූපයෙන් තොරව, (අඤ්ඤත්‍ර වේදනාය) වේදනාවෙන් තොරව, (අඤ්ඤත්‍ර සඤ්ඤාය) හඳුනාගැනීමකින් තොරව, (අඤ්ඤත්‍ර සංඛාරේහි) චේතනාවකින් තොරව, (විඤ්ඤාණස්ස ආගතිං ච) විඤ්ඤාණයක් එනව කියල හරි (ගතිං ච) යනව කියල හරි (චුතිං ච) වූතවෙනව කියල හරි (උප්පත්තිං ච) උපදිනව කියල හරි (චුද්ධිං ච) වැඩෙනව කියල හරි (චිරුප්පිං ච) වඩාත් වර්ධනය වෙනව කියල හරි (වේපුල්ලං ච) විපුලබවට පත්වෙනව කියල හරි (පඤ්ඤාපෙස්සාමිති) මම කියනව කියල කවුරුහරි කිව්වොත් (තේතං ධානං විප්පති) ඒක සිද්ධ වෙන්න පුළුවන් දෙයක් නෙමෙයි” කියල.

මේකෙදි බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි ව ම දේශනා කලා. කවුරුහරි කිව්වොත් රූපයෙන් තොරව, වේදනාවෙන් තොරව,

සංඥාවෙන් තොරව, සංස්කාරයෙන් තොරව, විඤ්ඤාණයක් යනව කියල හරි, එනව කියල හරි, විඤ්ඤාණයක් වූව වෙනව කියල හරි, උපදිනව කියල හරි, වැඩෙනව කියල හරි, විඤ්ඤාණයක් විපුල බවට පත්වෙනවා කියල හරි, ඒක නම් සිද්ධවෙන්නෙ නැති දෙයක් කියල. විඤ්ඤාණය ශරීරයෙන් බැහැර වුණොත් ඉවරයි. එනකොට අපට පැහැදිලි ව ම ජේනවා විඤ්ඤාණය තිබුණොත් තිබෙන්නෙ රූපයේ බැසගෙන, වේදනාවේ බැසගෙන, සඤ්ඤාවේ බැසගෙන, සංස්කාරයේ බැසගෙන තණ්හාවෙන් තෙත් වෙවි කියල.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙන්ම මේ විදිහට වදාළා “යම් විදිහකින් මේ ශරීරයෙන් ආයුෂත්, උණුසුමත්, විඤ්ඤාණයත් බැහැර උනොත් වැඩකට ගන්න බැරි දර කොටයක් වගේ මේ ශරීරය පොළොවට පස් වෙලා යනවා” කියල. එනකොට අපි තේරුම් ගන්න ඕන විඤ්ඤාණය බැහැර වුණොත් කියන කොට ඒ බැහැර වෙන්නෙ තනි විඤ්ඤාණයක් නෙමෙයි. රූපය සහිත, වේදනාව සහිත, සංඥාව සහිත, සංස්කාර සහිත විඤ්ඤාණයක් තමයි මේ ශරීරයෙන් බැහැර වෙන්නෙ.

මේව පටලවගන්න පෘථග්ජනයන් ඉන්න බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දැනගෙන හිටියා.

එහෙම නම් අපට ජේනව රූපයෙන් තොර, වේදනාවෙන් තොර, සඤ්ඤාවෙන් තොර, සංස්කාරයෙන් තොර හුදෙකලා විඤ්ඤාණයක් ලෝකේ වෙන කොහේවත් නැහැ කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක ඉතා පැහැදිලිව දේශනා කරල තියෙනවා.

මේ ධර්මයේ තුන් තේරවිලි තොරන්න දෙයක් නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේලා දන්නව සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන්ගේ ස්වභාවය. ඒ නිසා තමයි මේව මෙව්වර සරල උපමා වලින් විස්තර කරල තියෙන්නෙ. මේ පංච උපාදානස්කන්ධයේ ක්‍රියාකාරිත්වය දිගින් දිගට ම පවතින්නෙ පටිච්ච සමුප්පාදයට අනුව යි. එහෙම නම් පටිච්ච සමුප්පාදය තුළ හැදෙන්නෙ පංච උපාදානස්කන්ධය ම යි. පංච උපාදානස්කන්ධන්ධය තුළ හැදෙන්නෙ පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලිය යි.

පංච උපාදානස්කන්ධය තුළ දුක සකස් වෙනවා

පංච උපාදානස්කන්ධය තුළ පටිච්චසමුප්පාදය හැඳෙන හැටි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉතාමත් ලස්සනට පෙන්වල දීලා තියෙනවා. සමාධි භාවනා සූත්‍රයේ දී.

උත්චහන්සේ වදාළා “මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙක් රූපය සතුවත් පිළිගන්නව නම් (රූපං අභිභව්දති) ඒ ගැන සතුවත් කතා කරනව නම් (අභිවදති) රූපය තුළ සතුවත් බැස ගන්නව නම් (අප්පේධාසාය තිට්ඨති) ඒ කෙනාට තණ්හාව උපදිනව කියල. (උප්පජ්ඣති භව්දි) රූපය කෙරෙහි යම් කිසි ඇලීමක් තණ්හාවක් ඇත්නම් අන්ත ඵයා ඒ රූපයට බැඳී යනවා. බැඳී යාම නිසා විපාක පිණිස කර්ම සකස් වෙනවා. විපාක පිණිස කර්ම සකස් වෙන නිසා උපදිනවා. ඉපදිව්ව කෙනාට තියෙන්නෙ ජරා, මරණ, ශෝක, වැලපීම්, දුක, දොම්නස් සියල්ල ම විදින්න සිදුවීම යි.”

අන්ත ඵනකොට අපට පැහැදිලි ව පේනවා මේ රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේවා සතුවත් පිළිගැනීමෙන් තමයි තණ්හාව ඇති වෙන්නෙ. මේව පිළිගැනීම නිසා තණ්හාව ඇති වෙව්ව ගමන්ම සිද්ධ වෙන්නෙ පටිච්චසමුප්පාදය සකස් වෙන ඵක.

දුක අවබෝධ කළොත් විතරයි මේකෙන් නිදහස් වෙන්නෙ

මේකෙන් නිදහස් වෙන්න නම් රූපය අවබෝධ වෙන්න ඕන. වේදනාව අවබෝධ වෙන්න ඕන. සඤ්ඤාව අවබෝධ වෙන්න ඕන. සංස්කාර අවබෝධ වෙන්න ඕන. විඤ්ඤාණය අවබෝධ වෙන්න ඕන. මේක අවබෝධ නො වන තාක් මේ පංච උපාදානස්කන්ධයට ම අහුවෙලා දිගින් දිගට ම මේ සංසාරේ යන්න අපට සිද්ධ වෙනවා.

දැන් අපි මේ රූපය පරිහරණය කරන්නෙ රූපය කෙරෙහි ආශාවක් ඇති කර ගෙන යි. ඒ කියන්නෙ අපේ ශරීරයේ තියෙන කෙස්, ලොම්, නිය, දත් ආදී සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත්තු මේ රූපය කෙරෙහි ඇලීමක් ආශාවක් තියෙනවා. ඒ විතරක් නෙමෙයි

අපි විදින්නෙන් ආශාව ඇතිවෙන ස්වභාවයෙන් ඉඳගෙන යි. අපි හඳුනාගන්නෙන් ආශාව ඇතිවෙන ස්වභාවයෙන් ඉඳගෙන යි. චේතනා පහළ කරන්නෙන් ආශාව ඇතිවෙන ස්වභාවයෙන් ඉඳගෙන යි. එතකොට සම්පූර්ණයෙන් ම විඤ්ඤාණය ඊට අනුරූප ව සකස් වෙනවා.

ගස් පැළ කර කර ඉඳලා හරියන්නේ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළින් බලනකොට දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ ඉඳන් සංසාරට මුල් ඇද ඇද තණ්හාවෙන් තෙත් වෙවී තමයි මේ විඤ්ඤාණය නමැති ගසල වැඩිල තියෙන්නේ. යම් දවසක පොළොවට වතුර වැටෙන්නේ නැත්නම් මේ ගහට පෘථුවී සාරය උරාගන්නේ නැති ව මුල් ටික මැරෙන්න පටන් ගන්නව. ඊට පස්සෙ මොකද වෙන්නේ? මේ ගහත් මැරිල යනව. අපි සංසාරේ මෙව්වර කාලයක් කර කර ආවේ ගහ මරපු එක නෙමෙයි. වතුර දම දමා පැළ හිටවපු එකයි. පැළ හැඳුන වැඩුණ ගෙඩි හැඳිල ආයෙමත් පැළ වුණා. වතුර දැම්ම, ආයෙමත් පැළ හට ගත්ත. මෙන්න මේ විදිහට දිගින් දිගට ම ගසක් පවත්වන්න පුළුවන්. නැවත නැවත ගස් හිටවමින් පවත්වන කොට ඒ ගසේ නැතිවීමක් බලාපොරොත්තු වෙන්න පුළුවන් ද? බැහැ.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විතර ම යි තියෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා යම්කිසි කෙනෙක් මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අනුගමනය කරල පංච උපාදානස්කන්ධය අවබෝධ කරගෙන පංච උපාදානස්කන්ධයෙන් නිදහස් වුණා නම්, හරියට අර පොළොවේ හිටවපු ගහ වටේට හාරලා සැවැන්දරා මුලක් තරම් මුල් කැල්ලක්වත් ඉතිරි කරන්නේ නැතිව ගලවල ඒ ගහ කැලී කැලී වලට කපල අවිච්චි දාල හොඳට වේලල ගිණි තියනව වගේ වැඩක් කියලා.

බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගස ගැන කියන උපමාව කොච්චර ලස්සන ද කියල. පංච උපාදානස්කන්ධයේ ක්‍රියාකාරිත්වය නැතිකරන්න තියෙන්නේ මෙන්න මේ විදිහට ම යි කියල උන්වහන්සේ වදාළා.

අවිද්‍යාව දුරු වෙන කම් අපි අඳුරේ ම යි ඉන්නේ.

නමුත් කෙනෙකුට මේක එක පාරට ම කරන්න බැහැ. ඒකට හේතුව එයා රූපය තමා කියල හිතා ගෙන ඉන්නවා. අවබෝධයක් නැති නිසා ම වේදනාව තමා කියල හිතාගෙන ඉන්නවා. සඤ්ඤාව ගැනත් අවබෝධයක් නැති නිසා සඤ්ඤාව තමා කියල හිතා ගෙන ඉන්නවා. චේතනාව ගැන අවබෝධයක් නැති නිසා චේතනාව තමා කියල හිතා ගෙන ඉන්නවා. විඤ්ඤාණය ගැනත් අවබෝධයක් නැති නිසා විඤ්ඤාණය තමා කියල හිතා ගෙන ඉන්නවා. මෙන්න මේ විදිහට සක්කාය දිට්ඨිය තුළ බැසගෙන ඉන්න කෙනාට හේතු එල දහමක ක්‍රියාකාරිත්වය පෙනෙන්නේ නැතුව යනවා.

හේතු-එල දහමක ක්‍රියාකාරිත්වය පෙනෙන්නේ නැති තාක් එයා ඉන්නේ අවිද්‍යාව තුළ තමයි. අවිද්‍යාව තුළ ඉන්නේ කෙනාට අවබෝධයට ඉඩක් නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ අවිද්‍යාව විස්තර කරල දුන්නේ,

- අවබෝධ කළයුතු දුක ගැන කිසිම අවබෝධයක් නැතිකම
- ප්‍රභාණය කළයුතු දුක්ඛ සමුදය ගැන කිසිම අවබෝධයක් නැතිකම
- සාක්ෂාත් කළයුතු දුක්ඛ නිරෝධය ගැන කිසිම අවබෝධයක් නැතිකම
- වැඩිය යුතු ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ගැන කිසිම අවබෝධයක් නැතිකම

කියන මේ වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය පිළිබඳව ඇති වි තිබෙන අනවබෝධය ලෙසයි.

අවබෝධයක් නැති නිසා ම විකාර කරනවා

අවබෝධයක් නැති කෙනා විමුක්තිය පිණිස එක එක දේවල් කරනවා. අපි හිතමු කෙනෙකුට මේ කය නිසා දුක් ඇති වෙනවා. මනස නිසාත් දුක් ඇති වෙනවා. නමුත් මෙයා මාර්ගය දන්නේ නැහැ. ඒ නිසා එයා කල්පනා කරනවා මේ රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර නැත්නම් කොච්චර හොඳයි ද කියල කල්පනා කරල එයා මොකද කරන්නේ? අසඤ්ඤය වඩනවා. ඒ කියන්නේ අතීතය

හිතන්නෙත් නැති ව අනාගතය හිතන්නෙත් නැතිව වර්තමානය එයා අතහරිනවා. වර්තමානය අතහරින කොට අතහරිනකොට එයාට මොකද වෙන්නෙ? නින්ද ගියා වගේ නො දැනී යනවා. ඒකට කියන්නෙ අසසැදිය කියල. මේක අවබෝධයක් තුළ සිද්ධවෙන එකක් නෙමෙයි. මට මේ වගේ අය ඉන්ද්‍රියාවෙදි හම්බවෙලා තියෙනවා. ඊට පස්සේ හිත යි කය යි දෙක ම මොකුත් දන්නෙ නැති තත්වයක පවත්වන්න පංච උපාදානස්කන්ධය සකස් වෙනව. ඒකට එයා ඇලුම් කරනවා. නමුත් ඒකට එයා ඇළුම් කරන බව වත් එයාට තේරෙන්නෙ නැහැ. ඒ නිසා ම නිරෝධය කියල මේ අය රැවටෙනවා.

නිවන කියන්නෙ තණ්හාව ක්‍ෂය වීම ම යි

අසසැදිය තුළ පවතින්නෙ සසැදියාවක් නැති ව නින්දකට පත්වෙලා ඉන්නව වගේ ස්වභාවයක්. ඒක සමාධියක් තුළින් පුරුදු වෙන්න පුළුවන් එකක්. අසසැදි සමාධිය තුළ ඉන්න කෙනාට දුක ගැන අවබෝධයක් නැහැ. තණ්හාව ගැන අවබෝධයක් නැහැ. ආර්ය අශ්ඨාංගික මාර්ගයක් නැහැ. කිසි දෙයක් දන්නෙ නැහැ. අසසැදි සමාධියක් වඩන්න වතුරාර්ය සත්‍යය ඕන නැහැ. අසසැදි සමාධියේ ඉන්න කෙනා ඒකට ඇලුම් කරල මරණයට පත්වෙනකොට අසසැදිතලවල ගිහින් උපදිනවා. අසසැදි ලෝක ඉපදුනා කියන්නෙ කල්ප ගානක් නිදාගත්ත වගේ එකක්. ඇහැරෙන කොට ඒ නින්ද ඉවරයි. ඒ වගේ ම යි ඒ කර්මය විපාක දීල අවසන් වුණාට පස්සෙ සිහිය උපදිනව. ඒ කියන්නෙ එයාට සසැදියාවක් උපදිනව. එතකොට එයා අසසැදි තලයෙන් චූතවෙලා ආයෙ කොහේ හරි උපදිනව. මේක විභව තණ්හාවක් එක්ක සිද්ධ වෙන එකක්.

අවබෝධ කරල ම යි ගැලවෙන්න තියෙන්නෙ.

මේකෙන් ගැලවෙන්න තියෙන්නෙ රූපය අවබෝධ කරල, වේදනාව අවබෝධ කරල, සසැදියාව අවබෝධ කරල, සංස්කාර අවබෝධ කරල, විඤ්ඤාණය අවබෝධ කරල ම යි. මේ පංච උපාදානස්කන්ධයේ සැබෑ තත්වය අවබෝධ කිරීමෙන් මිසක් දුකෙන් නිදහස් වෙන්න ක්‍රමයක් නැහැ. අපිට මේක අවබෝධ කරන්න

තියෙන ලොකුම ගැටළුව තමයි සක්කාය දිට්ඨිය. සක්කාය දිට්ඨිය ප්‍රභාණය කරන්න උපකාර වෙන්නෙ පටිච්ච සමුප්පාදය පිළිබඳ දැනීම යි. ඒ වගේ ම පංච උපාදානස්කන්ධය පිළිබඳ දැනීමත් විශේෂයෙන් අපට උපකාර වෙනව. මේ ගැන දැනීමක් නැති කෙනෙකුට සක්කාය දිට්ඨිය නම් ප්‍රභාණය කරන්න බැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා කියවල ඒ අනුව ම බලන්න ඕන. ඒ වචන වලට තියෙන අර්ථ වැරදුණොත් දිගින් දිගට ම වරදිනව.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණෙන්නෙ සක්කාය දිට්ඨිය ප්‍රභාණය කරපු දවසට යි

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වල දීල තියෙනවා **සක්කාය දිට්ඨිය අපේ ජීවිත තුළ විසි ආකාරයකින් ක්‍රියාත්මක වෙන බව**. අපිට සෝනාපන්න වෙන්න නම් අපි තුළ තිබෙන ඒ විසි ආකාර සක්කාය දිට්ඨිය ම ප්‍රභාණය වෙන්න ඕන. මේ විසි ආකාර සක්කාය දිට්ඨිය ම ඇති වෙලා තියෙන්නෙ පංච උපාදානස්කන්ධය මුල් වෙලා? යම්කිසි කෙනෙක් රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංච උපාදානස්කන්ධය තුළ හේතුළල දහමක ක්‍රියාකාරිත්වයක් පවතින බව අවබෝධ කර ගෙන, ඒ කෙනා පංච උපාදානස්කන්ධය තුළ ආත්මයක් දකින්නෙ නැත්නම්, අන්න එයාට තමයි මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විවෘත වෙන්නෙ. ඒ කියන්නෙ පංච උපාදානස්කන්ධය අවබෝධ වීමෙන් තමයි ලෝකෝත්තර සම්මා දිට්ඨිය ඇති වෙන්නෙ. ලෝකෝත්තර සම්මා දිට්ඨිය ඇති වුණ ගමන් ම ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විවෘත වෙනව. ඊට පස්සෙ එයා දිගින් දිගට ම සීලයක පිහිටල සමාධියක් වඩමින් ප්‍රඥාව දියුණු කරනව. එයා පංච උපාදානස්කන්ධය අවබෝධ වීම සඳහා සමාධිය තුළක් නො ඇලෙමින් ප්‍රඥාව වඩනව.

සක්කාය දිට්ඨිය හඳුනන්නෙ නැති ව සෝනාපන්න වෙන්න බැහැ.

සක්කාය දිට්ඨියෙන් නිදහස් වෙන්න නම් එයා නියම විදිහට තේරුම් අරගෙන තියෙන්න ඕන. රූපය තුළ සතර ආකාරයකින් ආත්ම දෘෂ්ඨිය තියෙනව කියල. වේදනාව තුළ සතර ආකාරයකින්

ආත්ම දෘෂ්ඨිය තියෙනවා කියලා, සඤ්ඤාව තුළ සතර ආකාරයකින් ආත්ම දෘෂ්ඨිය තියෙනව කියලා, සංඛාර තුළ සතර ආකාරයකින් ආත්ම දෘෂ්ඨිය තියෙනව කියලා, විඤ්ඤාණය තුළ සතර ආකාරයකින් ආත්ම දෘෂ්ඨිය තියෙනව කියලා, මේ විදිහට පංච උපාදානස්කන්ධය කෙරෙහි විසි ආකාරයකින් ආත්ම දෘෂ්ඨිය පවතිනවා. මේක අවබෝධ කරන්නෙ නැතිව අපට කිසි දෙයක් කරන්න බැහැ. අපි හිතමු මෙහෙම දෙයක්, ඔන්න කෙනෙකුට සිහි නැති වෙන්න ඉන්ජෙක්ෂන් එකක් ගහනව. එයාට සිහිය නැති වුණාට ඒ ඉන්ජෙක්ෂන් එකේ කාලය ඉවර වුණාට පස්සෙ ආයෙමත් සිහිය එනව. සිහිය ආවට පස්සෙ එයාට සක්කාය දිට්ඨිය නැති වෙනව ද? නැහැ. එහෙම නම් අපට ජේනවා අපි නින්දට ගියා කියලා අපේ සිහිය නැති වුණා කියලා සඤ්ඤාවක් නැති ව ඉන්න පුළුවන් විදිහට සමාධියක් දියුණු කළා කියලා සක්කාය දිට්ඨිය නැති වෙන්නෙ නැහැ. සක්කාය දිට්ඨිය නැතිවෙන්න නම් අවබෝධ වෙන්න ම ඕන.

ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් විතරයි මේකෙන් හිදහස් වෙන්නෙ.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට පැමිණි ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඉස්සරවෙලා ම ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්නවා. මෙන්න මෙහෙම දෙයක් තියෙනව කියලා, ඊට පස්සෙ එයා විස්තර වශයෙන් සක්කාය දිට්ඨිය පිළිබඳ තේරුම් ගන්නවා. කොහොම ද එයා තේරුම් ගන්නෙ?

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා (රූපං අත්තනෝ සමනුපස්සති) එයා රූපය ආත්මය වශයෙන් දකිනවා. ආත්මය කියලා කියන්නෙ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට පුළුවන් දෙයට යි. එතකොට ආත්මයක් නැහැ කියන එකේ තේරුම තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට පුළුවන් දෙයක් නැහැ කියන එකයි.

තුන් තේරවිළි අවශ්‍ය නෑ. ධර්මයේ අර්ථ පැහැදිලි ව තියෙනව.

එතකොට ආත්මය තුළ මේ වගේ අර්ථයක් තියෙන්නෙ කියලා අපි දැනගත්තෙ කොහොම ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ අනාත්මයක ස්වභාවය විස්තර කරනව අනත්ත ලක්ඛණ සූත්‍ර දේශනාවෙ. ඒකෙදි බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙම වදාළා, "(රූපං භික්ඛවේ

අනන්තා) මහණෙනි, රූපය ආනාත්ම යි.” ආනාත්මයී කියල කියන්නෙ රූපය තමන්ගෙ වසඟයේ පවත්වන්න බැරි දෙයක්. “(රූපං ච භිදං භික්ඛවේ අත්තා අභවිස්ස) මහණෙනි, රූපය ආනාත්මයක් වුණා නම් (ඒ කියන්නෙ රූපය තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට පුළුවන් දෙයක් වුණා නම්) (ලඛිතේථ ච රූපේ) රූපයෙන් මෙන්න මේක ලැබෙන්න ඕනෑ. (ඒවං මේ රූපං හෝතු) මාගේ රූපය මෙසේ වේවා. (ඒවං මේ රූපං මා අභෝසීති) - මාගේ රූපය මෙහෙම වෙන්න එපා කියල ඕනෑ කමක් එපා කමක් කියන දෙක ම ලබන්නට පුළුවන් වෙන්න ඕනෑ.” බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා “(යස්මා ච ඛෝ භික්ඛවේ රූපං අනන්තා) පින්වත් මහණෙනි, යම් කරුණක් නිසා රූපය ආනාත්ම වේ ද (තස්මා රූපං ආබාධාය සංවත්තන්ති) ඒ නිසා රූපය ආබාධ පිණිස පවතී. (න ච ලඛිතති රූපේ) රූපය ලබන්නට බැහැ. (ඒවං මේ රූපං හෝතු) මාගේ රූපය මෙසේ වේවා කියා හෝ (ඒවං මේ රූපං මා අභෝසීති) මාගේ රූපය මෙසේ නො වේවා යි කියා.”

මෙන්න මේ බුද්ධ දේශනාවෙන් තමයි අපි ආනාත්ම ස්වභාවය පැහැදිලි කරගන්නෙ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ රූපය ආනාත්මයක් නම් මේ රූපය ආබාධ පිණිස පවතින්නෙ නැහැ. රූපය තුළ ආනාත්මයක් තිබෙනව නම් තමාට ඕනෑ හැටියට වයසට යන්න එපා කියල නවත්වන්න පුළුවන් වෙන්නට ඕනෑ.

රූපය තුළ ආනාත්මයක් තිබුණා නම් ඉස්පිරිනාලෙ ඕන නැහැ.

අපි හිතමු ඔන්න කෙනෙක් ලෙඩ වෙනව. රූපය ආනාත්මයක් නම් එයාට පුළුවන් වෙන්න ඕනෑ “හා හා මගේ රූපය ලෙඩ වෙන්න එපා.” කියල ලෙඩ නො වී ඉන්න. මේ ආත්ම දෘෂ්ඨියේ ඉන්න කෙනා රූපය ලෙඩ වෙනකොට තැනි ගන්නව. එයා ඉක්මනට කේන්දරේ අරන් දුවනව කේන්දර බලන කෙනෙක් ළඟට. ගිහිල්ල කියනව අනේ බලන්න මෙයාට ලෙඩ වෙලා අනේ මේක නවත්වල දෙන්න කියල. අර කේන්දර බලන කෙනා දූන ගන්නව මෙන්න ගොනෙක් ඇවිල්ල කියල. ඊට පස්සෙ එයා මොකද කරන්නෙ? සෙත් කවියක් ලියල දෙනව. ඉතින් ලෙඩා මොකද කරන්නෙ? බෝධියක් ගාවට ගිහිල්ල පඬුරු පාක්කුඩම් පුදල කොඬුවල ලියල එල්ලනව. “මාගේ රූපය මෙසේ වේවා! මාගේ රූපය මෙසේ නො

වේවා!” කියල. අන්න දක්කද ආත්ම දෘෂ්ටියේ ඉන්න කෙනාට සිද්ධ වෙන දේ.

මේවා කියන කොට පෘථගීඝ්ණයන්ට කේන්ති යනව.

ආත්ම දෘෂ්ටිය කියන කෙනා රූපයේ යථාර්ථය තේරුම් ගන්න නැහැ. අපි හිතමු මේ රූපය ඔත්පල වෙලා මරණාසන්න වෙනව කියල. එයා ආයෙත් කේන්දරේ අරන් දුවනව. කේන්දර බලන මනුස්සය ඒක බලල කියන්න නැහැ මේක අනාත්ම යි කියන එක. එහෙනම් මොකක් ද කියන්න? මේ ග්‍රහයෝ වගයක් ඉන්නව. ඒ අය තමයි මේක කරල තියෙන්න. ඕක මඟ ඇරෙන්න පොල් පැලයක් පූජා කරන්න කියනව. එහෙම නැත්නම් රූපයට රූපයක් බාර වෙන්න. හරක් පැටියෙක් නිදහස් කරන්න කියල කියනව. බලන්න ආත්ම දෘෂ්ටියේ ඉන්න කෙනාට වෙන දේ. සක්කාය දිට්ඨියේ ඉන්න කෙනා ආයෙ ආයෙමත් කැරකි කැරකි එනනට ම යි එන්න. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව මේ සක්කාය දිට්ඨියෙන් නිදහස් වෙන්න නම් එයා මේ රූපයේ යථාර්ථය නුවණින් සිහි කරන්නට ඕන. මේ රූපය හේතුන්ගෙන් හට ගත් දෙයක්, සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු කැඩී බිඳී වැනසී යන දෙයක් කියල. අන්න එයා රූපය තුළ ආත්මයක් නැහැ කියල අවබෝධ කර ගන්නව. එයා තමයි ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් නිදහස් වෙන්න.

කොහෙත් හරි කරකිලා එනනට ම යි එන්න.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව මේ ආත්ම දෘෂ්ටිය තියෙන කෙනා එක්කො රූපය ආත්මය වශයෙන් සලකනව. එහෙම නැත්නම් (අත්තති ව) රූපං සමනුපස්සති) ආත්මය තුළ තමයි රූපය තියෙන්න කියල සලකනව. බලන්න අපේ මේ හිතේ ස්වභාවය කොයි තරම් කරුවල ද කියල. එයා තීරණයකට එනව තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් තියෙනව, ඒකේ ඇතුළේ තමයි රූපය තියෙන්න කියල.

ඊළඟට එයා හිතනව (රූපස්මිං ව) අත්තානං සමනුපස්සති) රූපය තුළ තමයි ආත්මය තියෙන්න කියල හිතනව. එහෙමත් නැත්නම් එයා හිතනව (රූපචිත්තං ව) අත්තානං සමනුපස්සති)

තමාට ඕනෑ හැටියට පවත්වන්න පුළුවන් ආත්මය හැදිල තියෙන්නෙ රූපවලින් කියල. මේ විදිහට එයා කොහෙන් බැලුවත් තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් හැටියට තමයි රූපය දකින්නෙ.

මේකෙන් නිදහස් වෙන්න පුළුවන්

මේ සක්කාය දිට්ඨියෙන් නිදහස් වෙන්න නම් එයා ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්න මේ රූපයේ යථා ස්වභාවය නුවණින් විමස විමසා බලන්නට ඕනෑ. මේ රූපය වෙනස් වෙලා යන ස්වභාවයට අයිති දෙයක් මිසක් මේකෙ මම කියල ගන්න ආත්මයක් තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් නැහැ කියල විදර්ශනා ප්‍රඥාවෙන් දකින්න ඕනෑ. අන්න එයා තමයි රූපය මම නො වේ, මගේ නො වේ, මාගේ ආත්මය නො වේ කියන අදහසට එන්නෙ.

වේදනා තුළත් ආත්මයක් නැහැ.

ආර්ය ශ්‍රාවකයා රූපය ගැන විතරක් නොවෙයි වේදනාව ගැන, සඤ්ඤාව ගැන, සංස්කාර ගැන, විඤ්ඤාණය ගැන මේ විදිහට ම විමස විමස බලනවා. අපි දන්නවා විඤ්ඤාණය පවතින්නෙ රූපයේ බැසගෙන, විඤ්ඤාණය පවතින්නෙ වේදනාවේ බැසගෙන, විඤ්ඤාණය පවතින්නෙ සඤ්ඤාවේ බැසගෙන, විඤ්ඤාණය පවතින්නෙ සංස්කාරයේ බැසගෙන, අවබෝධයක් නැතිව ඇලුම් කරන්නට ගිය නිසයි මේක සිද්ධ වෙලා තියෙන්නෙ. අන්න එයා නුවණින් විමසන්න පටන් ගන්නව වේදනාව ගැනත් සතර ආකාරයට ම.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා වේදනාව අනාත්ම යි. තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට බැරි දෙයක්. දැන් අපට වේදනාව තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට පුළුවන් නම් සැප වේදනාව විතරක් තියා ගන්නව. දුක් වේදනාව එන්න ඉඩ දෙන්නෙ නෑ. මේ වේදනාව තුළ ආත්මයක් තියෙනව කියල සක්කාය දිට්ඨියට පැමිණිවිල කෙනා සැප විඳීමක් එතකොට පූජා වට්ටියක් අරගෙන දේවාලෙකට දුවනව. ගිහිල්ල කියනව "අනේ! මේ සැප වේදනාව අපට හැම දා ම ලබා දෙන්න" කියල. එතකොට එයා හිතන්නෙ බාහිර කෙනෙක් මේ සැප වේදනාව ලබා දෙනව කියල මිසක් ස්පර්ශය නිසා සැප විඳීම ඇති වෙනවා, සැප සහගත ස්පර්ශය නිරුද්ධ වීමෙන් සැප විඳීම නිරුද්ධ වෙනවා කියල නෙමෙයි.

කේන්දර පස්සෙ දුවන්නෙ සක්කාය දිට්ඨිය නිසයි.

පෘථග්ජන කෙනාට දුක් වේදනාවක් එනකොට එයාට හිතෙන්නෙ නෑ මේක ස්පර්ශය නිසා වෙනව කියල. එයා හිතන්නෙ මට අපල වෙන්නැති කියල. අපල වලින් බේරෙන්න කේන්දරේ අරගෙන දුවනව. ඉතින් එයාටත් අර බේත ම දෙනව. යන්න පැත් කළයක් අරගෙන හිඟිල්ල දවස් 07 ක් බෝධිපූජා තියන්න කියනව. එතකොට අපල නැති වෙයි කියනව. සක්කාය දිට්ඨිය තියෙන කෙනා දන්නෙ නෑ. දුක් වේදනාව නැති වෙන්නෙ දුක් සහගත ස්පර්ශය නැති වීමෙන් කියල. ඒ නිසා එයා රැවටෙනව. මං මේ පූජාව තිබ්බ නිසා තමයි මේ දුක් වේදනාව නැති වුනේ කියල. එයා කැරකි කැරකි සක්කාය දිට්ඨිය තුළට යනව මිසක් අවබෝධ කරන්න නම් හම්බවෙන්න නැහැ. අන්න ඒකයි සක්කාය දිට්ඨියේ තියෙන හානිය. හැම තිස්සේ ම වැරදි මාර්ගයකට ඇදල යනව.

දුක් සැප පෙරළෙන්නේ ස්පර්ශයේ වෙනස නිසයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළින් බලන කොට ජේනව සැප සහගත ස්පර්ශය නිසා සැප විදීම හට ගන්නව. සැප සහගත ස්පර්ශය නැති වීමෙන් ඒ සැප විදීම නැති වී යනව. දුක් සහගත ස්පර්ශයෙන් දුක් විදීම හට ගන්නව. දුක් සහගත ස්පර්ශය නැති වීමෙන් දුක් විදීම නැතිව යනව. උපේක්‍ෂා සහගත ස්පර්ශයක් ඇති වීමෙන් උපේක්‍ෂා සහගත විදීම ඇති වෙනව. උපේක්‍ෂා සහගත ස්පර්ශය නැති වීමෙන් උපේක්‍ෂා විදීම නැති වෙනව. සෝතාපත්ත වෙන්න ඕන කෙනා මෙන්න මේක තමා තුළින් ම අවබෝධ කරගන්න ඕනි. එයාට තේරෙන්න ඕන තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් වේදනාව තුළ නැති බව. බුදුරජාණන් වහන්සේ වාදාලා බැරි වෙලාවක් මේ වේදනාව තුළ තමාගේ වසඟයේ පැවැත්විය හැකි දෙයක් තිබුණ නම්, මේ වේදනාව ආබාධ පිණිස පවතින්නෙ නැහැ කියල.

නුවණින් විමසන කෙනාට අවබෝධ කරගන්න ලේසි යි.

දැන් අපි ගත්තොත් අපට සැප වේදනා විතරද එන්නෙ? කොයි තරම් දුක් වේදනා දූනෙනවද? ඔළුවෙ කැක්කුම්, ඇස් කැක්කුම්,

කණේ කැක්කුම්, දත් කැක්කුම්, බඩවැල් වල, හන්දිවල, පපුවේ අමාරුකම්, කොයි තරම් රුදුම් එනව ද? කායික දේවල් විතරක් ම නෙමෙයි මානසික ව බැලුවත් කොයිතරම් මානසික දුක් වේදනා විදිනවද? මේ සියලුම වේදනාවල් හට ගන්නේ ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන්. මේක දන්නේ නැති කෙනා තමයි හිතන්නේ මේක තුළ ආත්මයක් තියෙනව කියල. වේදනාව තුළ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් තියෙනව කියල. අන්න ඒ මූලාවෙන් තොරව වේදනාව හටගන්නේ ස්පර්ශයෙන්. ස්පර්ශය නැති වීමෙන් තමයි මේව නැති වෙන්නේ කියල තේරුම් ගන්න කෙනා වේදනාව පිළිබඳ සක්කාය දිට්ඨියෙන් නිදහස් වෙනව.

පෘථග්ජනනා සඤ්ඤාවට රැවටෙන්නේ මය විදිහට ම යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා සඤ්ඤාව ගැනත්, හතර ආකාරයක ආත්ම දෘෂ්ටියක් තියෙනව කියලා. ආත්මය කියල කිව්වේ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් කියන අදහස. නමුත් සඤ්ඤාව තුළ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට පුළුවන් දෙයක් නැහැ. සඤ්ඤාව කියල කියන්නේ හඳුනා ගැනීමට. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නේ හඳුනා ගැනීම. ස්පර්ශය වෙනස් වීමෙන් සඤ්ඤාව වෙනස් වෙලා යනව.

සාමාන්‍ය ජීවිතේ තුළ රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ අනිත්‍ය බවට පත් වීම හැම තිස්සේ ම සිදුවෙන එකක්. නමුත් අපි සිහිය පිහිටුවල නැති නිසා. ඒක අවබෝධ වන විදිහට විර්යය නුවණ හසුරුවල නැති නිසා අපිට මේක ජේන්නේ නැහැ. යථාර්ථය නො පෙනෙන නිසා අපට හිතෙන්නේ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට පුළුවන් කියල ම යි.

පස්සෙ කරන දේවල් ධර්මයේ තුළ නැහැ.

සක්කාය දිට්ඨිය නිසා අපේ ජීවිත වලට සිද්ධ වෙලා තියෙන අවුල අපි මේ ජීවිතේ දී විසඳගන්න ඕන. ඊළඟ ජීවිතයකට කල් දාන්න හොඳ නැ. ධර්මය අවබෝධ කරගන්නව කියන එක පස්සට කල් දදා ඉන්න එකක් නෙමෙයි.

පස්සට කල්දාන්න ඕන නම්, බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන්නේ නැහැ. ආයුධයකින් පහරකාපු කෙනෙක් ඒ තුවාලය සනීප කරගන්න වගේ මහන්සියක් ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමට උත්සහ ගන්න කියල. එහෙම නම් අර මඟුල් ගෙදර යන කෙනාට ආයුධයකින් පහර කෑවට පස්සෙ ලේ ගලාගෙන මඟුල් ගෙදර යන්න තිබුණ නෙ.

ධර්මයේ අර්ථ වැරදුනොත් අමාරුවේ වැටෙනවා.

ධර්මය අවබෝධ කිරීමේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන ආකාරයට ම තේරුම් ගන්න මහන්සි ගන්න ඕනැ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ම ගමන් කරන්න ඕන. බුදුරජාණන් වහන්සේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව කියල දේශනා කළේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට ම යි. වතුරාර්ය සත්‍යාවබෝධයට වෙන මාර්ග නැහැ. නිවන කරා යන්න තියෙන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විතර යි. සාමාන්‍ය ජනතාවට මේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව කියන එක ගැන අවබෝධයක් නැහැ. ඒ අය කියන්නේ අපි. මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවේ ඉන්නව. ඒ කොහොමද කියල ඇහැව්වහම කියනව ‘අපි ඇලෙන්නේ ගැටෙන්නේ නෑ’ කියල. මේ විදිහට ධර්මයේ අර්ථ විකෘති කර ගත්තොත් අවබෝධයක් කරා යන්න බැහැ. මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව කියන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට යි.

අපි කාටත් තියෙන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විතර යි.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන් කිරීමෙන් ම යි කෙනෙක් අවබෝධයක් කරා යන්නේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන් කිරීම නිසා දහම් ඇස පහළ වෙනව. අවබෝධ ඤාණය ඇති වෙනව. කෙළෙස් සංසිදීම ඇති වෙනව. රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේවායේ සැබෑ තත්වය දකින විදිහට විශේෂ ඤාණය ඇති වෙනව. වතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ ව අවබෝධ වෙනව. අන්න එයා නිවන කරා යනව එහෙනම් යම්කිසි කෙනෙක් මේ ජීවිතේ තුළ දී ම ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණුනොත් එයාට නිවන කරා යන්නට හැකියාව ලැබෙනව. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණෙන්නේ සම්මා දිට්ඨිය ඇති කර ගෙන යි.

බුද්ධිමතුන් යා යුතු මග.

යම් කිසි කෙනෙක් මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණුනාට පස්සෙ මේ මාර්ගය තුළ එහෙට මෙහෙට හැරීල යන්න අතු පාරවල් නැහැ. කෙළින් ම නිවන කරා යන පාරක්. හැබැයි එයාට පුළුවන් ඕන නම් හයියෙන් යන්නත්, එහෙම නැත්නම් හෙමිහිට හෙමිහිට යන්නත්. හිමින් ගියොත් ආත්ම හතක් ඇතුළත එයා නිවන කරා යනව. වේගෙන් යන කෙනාට මේ ජීවිතය තුළ දී ම නිවන කරා යන්න පුළුවන්.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට යම්කිසි කෙනෙක් පැමිණෙන්නෙ පංච උපදානස්කන්ධය අවබෝධ වීමෙන්. එහෙමත් නැත්නම් සම්මා දිට්ඨිය ඇති කර ගැනීමෙන්. පංච උපදානස්කන්ධය අවබෝධ කරන්න නම් එයා පටිච්ච සමුප්පාදය ගැන හොඳට ඉගෙන ගෙන තියෙන්න ඕනෑ. තමන් ඉගෙන ගත්ත පිරිසිදු ධර්මයට අනුව යෝනිසෝමනසිකාරයේ යෙදිල, නුවණින් විමස විමසා තේරුම් අරගෙන තියෙන්න ඕනෑ. ඒකට තමයි භාවනා කරනව කියල කියන්නෙ.

අවබෝධයක් කරා යන්න නම් සමථ විදර්ශනා දෙක ම අවශ්‍ය යි.

භාවනා කිරීමේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ සමථ විදර්ශනා කියල භාවනා ක්‍රම දෙකක් දේශනා කරල තියෙනව. සමථ භාවනාව තුළින් කරන්නෙ පංච නිවරණ යටපත් කරල සමාධියක් දියුණු කරන එක. සමාධිය බොහෝ ම උපකාර වෙනව ප්‍රඥාව ලබන්න. විදර්ශනා භාවනාව කියල කියන්නෙ පංච උපදානස්කන්ධය අවබෝධ වන ආකාරයට චින්තනය මෙහෙයවීම. අන්න එකකොට එයා චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධය කරායනව. විදර්ශනා භාවනාව තනිකරම යෝනිසෝමනසිකාරය තුළින් කරන එකක් රූප, වේදනා, සංඤ්ඤා, සංස්කාර, විඤ්ඤාණ කියන පංච උපදානස්කන්ධය ගැන අවබෝධයක් නැති කෙනෙකුට එක පාරට ම මේක අමාරුයි. පංච උපදානස්කන්ධය තුළ ආත්මයක ක්‍රියාකාරීත්වයක් නැහැ කියල අවබෝධයක් නැති කෙනාට නිතරම පේන්නෙ ආත්මයක් තියෙනව කියල.

සිහියෙන් හිටියොත් තේරෙනවා.

අපි චේතනා පහළ කරල හිතනවා, චේතනා පහළ කරල වචන කථා කරනවා, චේතනා පහළ කරල කයින් ක්‍රියා කරනවා. මෙහෙම කරන කොට මෙයාට තේරෙන්නේ නැහැ මේ සියල්ලට ම ස්පර්ශය මුල් වුණා කියල. එයා හිතන්නේ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්න පුළුවන් ආත්මයක් චේතනාව තුළ තිබෙනවා කියල. නමුත් "මාගේ සංස්කාර මෙසේ වේවා! මාගේ සංස්කාර මෙසේ නො වේවා!" කියල පවත්වන්නට හැකියාවක් නැහැ.

දැන් සාමාන්‍ය කෙනෙක් කල්පනා කරනවා "අපි නම් සතර අපායේ වැටෙන්නේ නැහැ" කියල ඒකේ තේරුම තමයි එයා ප්‍රාර්ථනා කරනවා "මාගේ සංස්කාර මෙසේ නො වේවා!" කියල.

රංචු පිටින් එකට යන්නේ නැහැ.

සමහරු කියනවා "අනේ, මේ මගේ ළමයි ආයෙ ආයෙමත් මට දරුවො වෙලා හම්බ වෙන්න ඕනෑ. මේ අය මගේ ම මුණුබුරෝ මිණිබිරියෝ වෙලා ආයෙමත් දකින්න ලැබෙන්න ඕන. මම ආයෙමත් ආච්චි කෙනෙක් වෙනවා. මම ඊළඟ ජීවිතෙන් මේ දරුවන්ගේ සීයා වෙනවා." මෙහෙම කියන අය ඉන්නවා. ඒ තමයි එයා ප්‍රාර්ථනා කරනවා "මාගේ සංස්කාර මෙසේ වේවා!" කියල. ඔය එකක්වත් ලබන්න බැහැ. ඒකට හේතුව සංස්කාර කියන්නේ අපට ඕනෑ ආකාරයට පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් නෙමෙයි, හේතු එල දහමක ක්‍රියාකාරීත්වයක්. නමුත් සිහිය පිහිටුවල, නුවණ පිහිටුවල සම්පූර්ණයෙන් ම මේක කඩාකප්පල් කරන්න පුළුවන්.

විඤ්ඤාණය මිහ දේකට ලැස්තියි.

දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වල දීල තියෙනවා අවිද්‍යා සහගත පුද්ගලයෙක් පින් රැස්කරන කොට ඒ පින්ට අනුකූලව විඤ්ඤාණය හැදෙනවා කියල. ඒ වගේ ම අවිද්‍යා සහගත පුද්ගලයෙක් පව් රැස්කරන කොට ඒ පව්ට අනුකූලව විඤ්ඤාණය හැදෙනවා. අවිද්‍යා සහගත පුද්ගලයෙක් රූප, අරූප ධ්‍යාන වචන කොටත් ඊට අනුකූලව විඤ්ඤාණය හැදෙනවා. දැන් අපි කියමු කෙනෙක් සඤ්ඤාවක් නො ගෙන ඉන්න අසඤ්ඤ සමාධියක් පුරුදු කළා

කියල. එතකොටත් එයාගේ විඤ්ඤාණය ඊට අනුකූලව සකස් වෙනව.

මේකේ ක්‍රියාකාරිත්වය කඩාකප්පල් කරන්න නම් මම කියන අදහසින් තොරව හේතු එල ධර්මයක් හැටියට බලන්න අපි පුරුදු වෙන්න ඕනි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා මේ පංච උපාදානස්කන්ධයේ ක්‍රියාකාරිත්වය හරියට මැටි භාජනයක් පොළවේ ගහල කුඩු කරනවා වගේ විනාශ කරල දාන්න කියල. නුවණ තියෙන කෙනෙක් විතරයි මේක කරන්නෙ.

විඤ්ඤාණයටත් අපි රැවටිලා ඉන්නෙ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වයටත් අපි රැවටිලා ඉන්නෙ මේ විදිහට ම යි කියල. මේ විඤ්ඤාණය හට ගන්නෙ නාම - රූප නිසා උන්වහන්සේ පෙන්වල දුන්න මේ විඤ්ඤාණය නාම - රූප පැත්තට ම හැරී තිබෙන බව. නාම - රූපයෙන් බැහැරට යන්නෙ නෑ. ඒකේ තේරුම තමයි සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු රූපයට ම යි විඤ්ඤාණය හැරිල තියෙන්නෙ. වේදනා, සඤ්ඤා, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර කියන මේ නාමයන් දෙසට ම යි විඤ්ඤාණය හැරිල තියෙන්නෙ. මේ නාම රූපයෙන් බැහැරට යන්නෙ නෑ. ඒ නිසා විඤ්ඤාණය කුළු පවතින්නෙ තමාගේ වසඟයේ පවත්වන්නට බැරි අනාත්ම ස්වභාවයක්.

හොඳ සිහියෙන් යන රියදුරන්ට අනතුරු නැහැ.

දැන් අපේ මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස කියන ආයතන හය අපට හොඳට හසුරුවන්න පුළුවන්. දැක්ම රියදුරෙක් වාහනයක් හසුරුවනව වගේ. දැක්ම රියදුරෙකුට පුළුවන් අනතුරක් නො වන විදිහට වාහනය හසුරුවන්න. නමුත් එයා වට පිට බල බලා අසිහියෙන් ගියොත් තමන් අනතුරට පත්වෙන තැන තමන් දන්නෙත් නැහැ.

ඒ විදිහට ම මේ ඇස කියන ඉන්ද්‍රියත් සංවර කර ගන්න පුළුවන්. මේ කණ කියන ඉන්ද්‍රියත්, නාසය කියන ඉන්ද්‍රියත්, දිව කියන ඉන්ද්‍රියත් සංවර කර ගන්න පුළුවන්. මේව සංවර කරන්න තියෙන්නෙ, සිහියෙන්, විරියයෙන් නුවණින් ම යි.

දැන් ඇසට රූපයක් එකතු වෙන කොට ඇසේ විඤ්ඤාණය හටගන්නව. එතකොට අපි සංවර කරන්න ඕන විඤ්ඤාණය නෙමෙයි, අපේ ඇහැයි. ඇස සංවර කරන කොට ඒ ඔක්කොම සංවර වෙලා යනව. මේ විදිහට ම කණ, නාසය, දිව, කය, මනස කියන අනිත් ඉන්ද්‍රියනුත් සංවර කරන්න පුළුවන්.

අවබෝධයකින් යුතු ව ම යි සංවර කරන්න තියෙන්නෙ.

මේ ආයතන හය සංවර කරන්න නම් එයා නිතර ම සිහියෙන් ඉන්න ඕන. සිහිය කියල කියන්නෙ සතර සතිපට්ඨානයට. එයා තමන්ගේ මේ ආයතන හය තුළ සකස් වෙන පංච උපාදානස්කන්ධ ක්‍රියාවලිය නුවණින් විමස විමසා බලනව. එහෙම බලන කොට තමන් තුළින් ම අවබෝධ වෙනව. මේ රූපය කියල කියන්නෙ සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හට ගත්තු දෙයක්. සතර මහා ධාතු අනිත්‍ය වෙලා යනකොට රූපයත් අනිත්‍ය වෙලා යනව කියල. එතකොට එයා රූපය තුළ ආත්මයක් නැති බව අවබෝධ කර ගන්නව. එයාට අවබෝධ වෙනව. වේදනාව තුළත් ආත්මයක් නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හට ගත්තු වේදනාව ස්පර්ශය අනිත්‍ය වෙලා යනකොට වෙනස් වෙලා යනව කියල. සඤ්ඤාව තුළත් ආත්මයක් නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හට ගත්තු සංඥාව ස්පර්ශය අනිත්‍ය වෙලා යනකොට වෙනස් වෙලා යනව කියල. සංස්කාර තුළත් ආත්මයක් නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හට ගත්තු සංස්කාර ස්පර්ශය අනිත්‍ය වෙලා යන කොට වෙනස් වෙලා යනව කියල. ඒ වගේ ම විඤ්ඤාණය තුළත් ආත්මයක් නැහැ. නාම රූප නිසා හටගත්තු විඤ්ඤාණයල නාම රූප නිරුද්ධ වෙලා යනකොට අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත්වෙලා විඤ්ඤාණයත් නිරුද්ධ වෙලා යනව කියල.

ආයෙ පැනුවත් ලැබෙන්නෙ පංච උපාදානස්කන්ධයක් මිසක් වෙන දෙයක් නෙවෙයි.

මෙව්වර කාලයක් තිස්සේ පංච උපාදානස්කන්ධය නිරුද්ධ වුනේ නැත්තේ ඇයි? අපි ඒ කෙරෙහි දක්වපු ඇලුම් කිරීම නිසයි. අපි බොහෝ ම සතුවින් මේ රූප වේදනා සඤ්ඤා සංඛාර විඤ්ඤාණ මම කියල පිළිගන්නා. කල්ප ගාණක් තිස්සේ ඉදන් මම කියල පිළිඅරගෙන ඉන්න නිසා ඒ තුළින් ආයෙ ආයෙමත් හදල දෙන්නෙ. මේ පංච උපාදානස්කන්ධයක් ම යි. මීට වඩා අමුතු දෙයක් අපට මේ සංසාරෙ ලැබෙන්නෙ නෑ.

සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හට ගත්තු රූපයක් හැර ආත්මයක් වූ කමාගේ වසඟයේ පැවැත්විය හැකි රූපයක් හමුවෙන්නේ නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හට ගත්තු විදීමක් හැර වෙන විදීමක් හමුවෙන්නේ නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හට ගත්තු සඤ්ඤාවක් හැර වෙන සඤ්ඤාවක් හමුවෙන්නේ නැහැ. ස්පර්ශයෙන් හට ගත්තු සංස්කාරයක් හැර වෙන සංස්කාරයක් හමුවෙන්නේ නැහැ. නාම රූපයෙන් හටගත්තු විඤ්ඤාණයක් හැර වෙන විඤ්ඤාණයක් හමුවෙන්නේ නැහැ.

පෙර සංසාරේ අපි කොහොම ඉන්න ඇද්ද?

අපි සක්විති රජවරු වෙලා ඉන්න ඇතිල බල්ලො, බළල්ලු වෙලා ඉන්න ඇති. සත්තු සර්පයො වෙලත් අපි ඉන්න ඇති. කොච්චර නම් පෙරේනයො වෙල ඉපදිල ඉන්න ඇද්ද? කල්ප ගණන් නිරයේ දුක් විද විද ඉන්න ඇති. ඒ හැම පංච උපාදානස්කන්ධයක් ම හේතූන් නිසා හටගත්ත. හේතූන් නැති වීමෙන් නැති වෙලා ගියා.

ඒ හැම ජීවිතයක් තුළ ම විඤ්ඤාණය රූපයේ බැසගෙන තිබුණ. විඤ්ඤාණය වේදනාවේ බැසගෙන තිබුණ. විඤ්ඤාණය සඤ්ඤාවේ බැසගෙන තිබුණ. විඤ්ඤාණය සංස්කාරයේ බැසගෙන තිබුණ.

මේ ඔක්කොම තණ්හාවෙන් තෙම තෙමා තමයි හිටියේල අද අපි කරන්නෙන් ඒ ටික ම යි.

නිදහස් වෙන්න නම් මෙන්න ක්‍රමය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා මේ රූපය කෙරෙහි තිබෙන රාගය ප්‍රභාණය කළොත් සංසාර ගමනට හේතුවෙන කාරණයක් හැටියට විඤ්ඤාණයට රූපය තුළ බැස ගන්න බැරුව යනව. ඒ නිසා මොකද වෙන්නේ? අරමුණ සිදිල යනව. වේදනාව කෙරෙහි තියෙන රාගය ප්‍රභාණ කළොත් අරමුණ සිදිල යනව. ඒ කියන්නේ සංසාරයේ පැවැත්මටල කාරණයක් හැටියට විඤ්ඤාණයට වේදනාව තුළට බැස ගන්න බැරිව යනව. ඒ වගේ ම සංඥාව කෙරෙහි තියෙන රාගය ප්‍රභාණය කළොත් අරමුණ සිදිල යනව. ඒ කියන්නේ සංසාරයේ පැවැත්මට හේතු වන කාරණයක් හැටියට විඤ්ඤාණයට සඤ්ඤාව තුළ බැස ගන්න බැරිව යනව. සංඛාර

කෙරෙහි තියෙන රාගය ප්‍රභාණය කළොත් අරමුණ සිඳිල යනව. සංසාර පැවැත්මක් පිණිස යළි උපතක් පිණිස සංස්කාර සකස් වෙන්නෙ නැතිව යනව. මේ විදිහට ම උන්වහන්සේ වදාලා විඤ්ඤාණය කෙරෙහි තිබෙන රාගය ප්‍රභාණය කළොත් විඤ්ඤාණයට පවතින්ට පිහිටක් නැතිව යනව. ඒක හරියට බීජයකට පැළවෙන්න වතුර නොදා ඉන්නව වගේ වැඩක්.

පැළවෙන දුක නැති කරන්නෙ මෙහෙ ම යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා දූන් රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර කියන පොළොව තියෙනව. විඤ්ඤාණය නැමැති පැළය තියනව. මේ පැළයට තණ්හාව නමැති වතුර දාන්නෙ නැත්නම් මුල් වලින් පාච්චි සාරය එන්නෙ නැහැ. එතකොට පැළේ මුල් වේලිල යනව. ගහේ මල් පිදිගෙන ඇවිල්ල තිබුණ නම් ඒ මල් හැලෙනව. ගෙඩි තිබුණ නම් ගෙඩි හැලෙනව. ගසේ කොළ හැලෙන්න පටන් ගන්නව. සාරවත් අතු ඉති වේලෙන්න පටන් ගන්නව. අන්න ඒ විදිහට ම තණ්හාව ප්‍රභාණය වෙන කොට ම විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරිත්වය දුර්වල වෙන්න පටන් ගන්නව. එතකොට පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලිය අහෝසි වෙලා යනව. රූප, වේදනා, සඤ්ඤා සංඛාරවල පිහිටක් නැති වෙන කොට විඤ්ඤාණය වැඩෙන්නෙ නැහැ. වැඩෙන්නෙ නැති වුණාහම සකස් වෙන්නෙ නැහැ. සකස් නො වෙන කොට රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරයෙන් නිදහස් වෙනව. අන්න ඒක තමයි අරහත්වය කියන්නෙ.

තමන්ට ආදරේ නම් මෙන්න ක්‍රමය

අපි කවුරුත් තම තමන්ට ආදරේ නම් මේ පංච උපාදානස්කන්ධ දුක අවබෝධ කරගෙන සක්කාය දිට්ඨියෙන් නිදහස් වෙලා නිවන කරා ම යන්න ඕනැ. එහෙම නැති ව කවුරුවත් අපි ව සංසාර දුකින් නිදහස් කරන්නෙ නැහැ. අපි විසින් ම හිතා මතා මේ වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කර ගන්න ඕන. ඒ නිසා අපි සියලු දෙනාට ම ඉතා ඉක්මනින් මේ වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමේ වාසනාව උදාවේවා!

හෘද්‍ය! හෘද්‍ය!! හෘද්‍ය!!!